

MAGYAR LAJOK

4 Lei

ROMANIA

LEU-POSTA

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 213 (1359) szám * Vasárnap, 1936 szeptember 20

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Szeressük a földet és a falut!

Gyárfás Elemér elnöki megnyitója a Küküllői Gazdasági Egyesület közgyűlésén
1936 szeptember 19-én

Rövidesen húsz esztendeje lesz, hogy vidékünk gazdaközönségének bizalma nagymúltú Egyesületünk elnöki székébe ültetett, melyben az Egyesület közel 70 éves fennállása alatt gróf Béli Ferenc, Bethlen Camillo, Haller Jenő, Bethlen Árpád, Sándor János és Kemény Ákos ültek előttem. Midőn ma az újjászervezés s fiatal, új erővel új útnakindulás küszöbén viszsza tekintek az Egyesület első félszázadának hatalmas eredményeket felmutató működésére s ezzel szemben a legutolsó két évtized alatt megtett rögös útra, szégyenkezve kell bevallanom, hogy csak formákat és kereteket tudtunk a múltból átvenni, de a mostoha viszonyok következtében sajnálatosan összesorvadtak a gazdaközönségünk érdekeit szolgáló intézmények és akciók, melyekben pezsgő élet folyt a múltban.

Mentségül szolgáljon, hogy oly hatalmas nehézségek tornyosultak eléünk s annyira kiszikkadtak mindazok a gazdasági erőforrások, melyek a múltban ezeket az akciókat táplálták, hogy pusztá kereteink átmentése is néha szinte megoldhatatlannak látszott.

Működésünk megbénulásának volt azonban lélektani oka is.

Két hatalmas társadalmi és gazdasági átalakulás, az agrárreform és az adósság-konverzió gyökerében megváltoztatta gazdaközönségünk struktúráját s mindkettő olyan szembeállásokra vezetett, melyek lehetlenné tették, hogy egész gazdaközönségünket közös akciókra harmónikus összefoghassuk.

E gazdasági és lélektani gátlások mellett, még egy fölötté sajnálatos társadalmi baj káros s mondhatni végzetes pusztítását kell fájdalommal megállapítanunk.

Pontos statisztikánk nincs vidékünk birtokos-változásairól, de mi középkorunk is a konkrét esetek és példák százait láttuk, hogy gazdaközönségünk jórésze miként ejtette ki kezéből ősei földjét, miként fordított hátat faluának és miként ment át a mi földbirtokunk igen jelentős része — s vele falvaink vezetése is — mások kezébe.

Bizonyára nem túlzás, hogy Egyesületünk működésének területén ma legjobb esetben feleannyi földterület van a mi gazdaközönségünk kezén, mint amennyi a mi gyermekkorunkban volt.

Igaz, hogy ez a folyamat már 1867-ben a magyar uralom alatt megindult azzal, hogy a magyar vezetés alatt álló hivatalokba elsősorban gazdaközönségünkben sorozták az új munkaerőket, melyek így elszakadtak a falutól és a földtől s ahhoz többé visszatérni nem tudtak.

Az is igaz, hogy az agrárreform hatalmas földterületeket csavart ki olyan birtokostársaink kezéből is, kik földjüket megbecsülték, mintaszerűen művelték s megtartásáért minden áldozatra készek voltak.

E két külső tényező fájó pusztítása mellett azonban, csak a mi szemünk láttára, többezer hold olyan birtok is elveszett gazdaközönségünk számára, melyet tulajdonosa megvédeni

gyáva és megtartani gyöngé volt s még arról sem gondoskodott, hogy aminek ő már nem volt embere, az legalább munkaképes, szerző sorsostestvéreinek jusson.

Ha Egyesületünk nagyobb látható eredményeket nem is tud majd felmutatni jövő működésében, de teremt olyan közszellemet, mely gútat vet e végzetes pusztulási folyamatnak, úgy nem kell majd szégyenkezni, ha az utódok munkánkat számon kérik s az elődök munkájával összehasonlítják.

Ma már megszűntek mindazok az okok, melyek minket az ősi föld elvesztésére és szülőfalunk elhagyására csábíthatnának. Sőt ha valaha, úgy ma érezzük mindnyájan, mikor földünk barázdáin járunk, hogy a nagy világon e kívül nincs már föld számunkra s ha ez is elvész, nem lesz többé betevő falutunk s nem lesz már hova fejünket lehajtanunk.

Nehéz a gazda élete; sok áldozatot, önmegtagadást kíván; gondot, fáradságot, szakadatlan munkát igényel. A természettől úgyszólván napról-napra ki kell csikarnunk munkánk gyümölcsét.

A gazda nehéz munkája azonban a legnemesebb népfenntartó erényekre nevel.

Van-e nagyobb és tisztább öröm, mint amikor abban gyönyörködünk, hogyan szökik szárába a jól megművelt vetés, hogy érik aranyárgává a gondos munkával elvetett búza s hogy fejlődnek szeretettel ápolt állataink? S ahol minden nő, szárbaszökken és fejlődik, ott ismoldik, szaporodik a nép bölcsője: a család is.

A gazda kenyere néha száraz, de mindig biztos kenyér azoknak, akik megdolgoznak érte. S nincs az a hatalmas úr, aki nyugodtában és szilárdabb alapról nézhetne szemébe a sors változóságának, mint az a gazda, aki a saját földjén veti meg a lábát.

A kereskedelemügyi nemzetközi parlament tanácskozásai Bucurestiben

A kormányokat szabadabb gazdasági politika követésére hívják föl és a pénzürtékek állandósítására

Bucuresti. Saját tud. A bucuresti Interparlamentáris Kereskedelmi Konferencia agrárbizottsága pénteken délelőtt kezdte meg munkáját az ipari és agrártermelés viszonyának tanulmányozásával. Manoilescu volt miniszter kifejtette, hogy az agrárállamok iparosítási folyamatát nem lehet többé feltartóztatni. Ez a tény azonban nem teszi lehetlenné nagypari államok exportjának fenntartását, ha az elemi ipari szükségletek helyett a tökéletesebb és finomabb termékek gyártására rendezkednek be.

Pók a-Pivny Béla magyar delegátus kifejtette ezzel az új iparosítási folyamattal párhuzamosan, hogy viszont az ipari államokban új agrártermelés keletkezett s most már azt kellene tanulmányozni, hogy mennyi lesz az a piaci lehetőség, mely az agrárállamok számára ezután az ipari államokban még fennmarad?

További fejtegetésében rámutatott az ipari

Ezek az igazságok helytállóak mindenféle körülmények között. A mi helyzetünkben azonban, mikor a hivatalnoki állásokhoz vezető ajtók bezárultak előttünk s a városaink birtokbavételére széleskörű programokat dolgoznak ki, fokozott mértékben kell mindnyájunk szemé elé állítani, hogy a hivataloskodás s a városi élet népsorvasztó, a falusi élet s a föld szeretete ellenben népnevelő, néperősítő és népszaporító.

Nem vesztettünk volna eddig annyi tért, ha nem lettek volna közülünk oly sokan hűtlenek a földhöz s a faluhoz.

Ne irigyeljük tehát a hivatalnoki pályára kedvezményezettjeit s a kényelmesnek látszó városi életet. A város nagy kohó, melynek tüzeiben elég a falu egészséges emberanyaga. Egyik nemzetgazdász kimutatta, hogy Berlin, a sokmillió német főváros lakossága évtizedenkint egymillió lélekkel csökkenne a városi élet pusztító hatása alatt, ha az ekként kivesző egymillió lelket a vidékről való új beáramlás nem pótolná.

Elveszítettük a hivatalokat s elveszítettük a városokat. Elpusztulni csak akkor fogunk, ha a falut és a földet veszítjük el.

Az nekünk az igazi jóakarónk, aki megtanít arra, hogy még erősebben, még öntudatosabban szeressük a falut és szeressük a földet, ha azt akarjuk, hogy hordozzon a hátán és tápláljon minket.

Amikor gazdaközönségünk érdekében a viszonyok mostohasága miatt egyéb érdemleges munkát végezni nem tudtunk, igyekeztünk legalább a falunak és a földnek ezt az olthatlan szeretetét írassal, szóval és főként saját példánkkal kisugározni s hisszük, hogy ezzel jelentős szolgálatot tettünk azoknak, kik bizalommal állítottak az élre minket.

Mikor most a vidék gazdaközönsége új közös munkára tömörül, a falu és a föld szeretetét kell zászlajára írnia s azokat kell az élre állítania és bizalmával megajándékozni, akik saját földjük és szülőfalujuk szeretetével és megbecsülésével példát adnak gazdaközönségünknek, hogy bármilyen viharok járjanak fölöttünk, mindennek szembe tudunk nézni, amíg Isten napjának áldásosztó sugarai ott találnak minket örshelyünkön, a falunkban, saját földünk verejtékkel öntözött, évről-évre gondosan megforgatott, magunk és családunk életadó kenyereit megtermő barázdái között!

és agrárállamok harmonikus együttműködésének szükségességére és sürgette, hogy a konferencia kérje fel a Népszöveget, tegye újabb tanulmány tárgyává a nemzetközi agrárbank ügyét.

A bizottság egy öttagu határozati javaslat-összegező bizottságot küldött ki, Manoilescu elnöklété alatt, amelybe a magyar felszólalót is beválasztották.

A délutáni ülésen a konferencia két határozati javaslatot fogadott el: Egyik: a konferencia azt az óhaját fejezi ki, hogy jöjjön létre nemzetközi megállapodás, mely minden vonatkozásban és a gazdasági élet egész területén lehetővé teszi az előrehaladást, a mostaninál szabadabb gazdaságpolitika felé. A másik: vizsgálják meg a kormányok a módozatokat, amelyek szerint lehetséges volna közös megállapodás létesítése a valuták nemzetközi stabilizálása érdekében.

Ruhák festését és vegytisztítását

a legjobb kivitelben
olesón vállalja

VÉGH ruhafestőgyár
Oradea

Titulescu egészségi állapotáról meg- nyugtató jelentések érkeztek

**A beteget más szállásra költöztették Saint-Moritzban.
Külföldről is különböző nemzetiségű egyének felaján-
lották vérüket az átömlesztésre**

Titulescuról a következő hírek érkeztek Saint Moritzból Bucurestibe.

A Suvreta Haus nagyszállodát, amelyet csak a volt román külügyminiszterre való tekintettel tartották nyitva az utolsó napokban, bezárták pénteken s azért Titulescut el kellett költöztetni, az onnan mintegy 100 méterre levő Suvrea nevű villába, amelyet a szállodatulajdonos bocsájtott rendelkezésére. Titulescut délelőtt 11 órakor szállították el. Savel Radulescu volt alminiszter, dr. Brustlein kezelőorvos és Nenisor ezredes emeték le az ágyról és tették hordágyra. Mialatt vitték le a mentőautóhoz, Titulescu, — aki a nyugodtan eltöltött éjszaka után sokkal jobban érezte magát, péntek délelőtt, — odaszólt Savel Radulescunak: — Nehogy meglásson engem valaki ebben a nyomorúságos helyzetben!

Erre el is távolították a szálloda körül bámszokókat. A villa felé vezető úton Titulescu így sóhajtott fel: — Ugy szállítok, mintha halott lennék!

Az autó leeresztett függönyökkel érkezett a villához, ahol Titulescuné várta. A beteget tágas szobában helyezték el, amelynek az ablakai a tavakra nyílnak s amelyből igen jól látszanak a friss hóval lepett hegyek. Titulescu kérte, hagyják nyitva az ablakokat.

Emelkedik a piros vértestecskék száma, esik a láz

A volt külügyminiszter délután két órakor táplálékot vett magához s négy órakor az ápoló nővér vért vett tőle, analízis céljából, amelynek eredményét este fél hétkor hozták meg az orvosok: ez javulást mutat. A hemoglobinn megmaradt 24 százalék, a piros vértestecskék száma pedig az előző napi 1.360.000-ról 1.410.000-re emelkedett a közbet milliméter vérben. Általá-

ban a pénteki nap megnyugtató eredményekkel zárul. A láz 38 fokról 37,7-re esett, a pulzus jó, a közérzet sokat javult. Az orvosok nagyon megnyugtatónak mondják ezt az eredményt, ami eltérítette őket attól a szándéktól, hogy újabb vérátömlesztést hajtsanak a betegre végre.

Egy újabb orvosi konzilium elhatározta, hogy Párizsból azonnal a beteg mellé hívja Arami orvostanárt, valamint Zürichből Naegely professzort. Előbbi telefonon közölte, hogy azonnal vonatra ül, utóbbi azonban beteg lévén, a zürichi egyetem belgyógyászati klinikájának igazgatóját, Rohr orvostanárt küldi maga helyett. Ugyanakkor bejelentették Saint Moritzba való érkezésüket Bucurestiből Ciuca dr ismert malária-specialista és Trumuseanu, Titulescu itthoni kezelőorvosa.

Antonescu külügyminiszter látogatója Titulescunál

A volt külügyminiszter környezetének tagjai mind felajánlották vérüket átömlesztés céljaira s már meg is állapították, hogy ezek közül kinek a vére alkalmas.

Ugy Romániából, mint külföldről nagyszámban érkeztek táviratok Saint Moritzba különböző rendű és rangú s különböző nemzetiségű egyénektől, akik felajánlották vérüket.

Titulescu minduntalan érdeklődik Savel Radulescunál, mi hírek érkeztek Genfből, ahol megkezdődött a Népszövetség tanácsulása, de az orvosok megtiltották neki, hogy beszéljen. Idegenek nem léphetnek be betegszobájába.

Párizsból jelentik: A Petit Parisienne szerint Antonescu román külügyminiszter szombat délelőtt Genfből táviratilag kért engedélyt, hogy meglátogathassa Titulescut. A táviratra a

Titulescut kezelő orvosok még nem válaszoltak.

Vaklárma támadt Bucurestiben Titulescu halálhíre miatt

Péntek este 11 óra tájban az a hír terjedt el Bucurestiben, hogy Titulescu meghalt. A hír óriási megdöbbenést idézett elő. Az emberek valósággal megrohanták telefonérdeklődésükkel a lapokat s mindenütt látható megnyugvást idézett elő a cáfolat.

Ejjel fél egy órakor hivatalos orvosi jelentést adtak ki St. Moritzban, amely a fentiekén kívül megállapítja még, hogy a beteg kedélyhangulata, amely az előző nap rendkívül rossz volt, javult. A beteg állapota természetesen még mindig nagyon súlyos, — fejezi be az orvosi jelentés, — de minden ok megvan, hogy a mai kis javulás is örömmel töltsön el minket. Este a román kormány is adott ki hivatalos közleményt, amely szerint a beteg állapota valamivel jobb.

Pénteken Miron Cristea patriarcha rendeletére a patriarchatus székesegyházában istentiszteletet tartottak és imádkoztak Titulescu felgyógyulásáért.

Párizsból jelentik: Egyik párizsi lap felveti azt a kérdést, hogy mi idézte elő Titulescu hirtelen betegségét. Párizsban különböző találgatások terjedtek el, mert — állítólag — Titulescu az utóbbi időben több fenyegető levelet kapott.

Az angol kormány újszigorúságokra határozta el magát Palesztinában

Az arabok újból kimondották az ellenállást

Londonból jelentik: A gyarmatügyi, hadügyi és külügyi miniszteriumok küldöttel Sir John Simon volt külügyminiszter (most belügyminiszter) bevonásával megtárgyalták a palesztinai helyzet újabb fordulóit. Ezek alapján a kormány rendeletet adott ki a legszigorubb eljárásokra.

Jeruzsálemből jelentik: Az angol főbiztos nem engedélyezte a kerületi arab szervezetek csütörtökre tervezett nagygyűlését. A szervezetek a betiltó rendelet ellenére külön-külön megtartották a gyűléseket s elhatározták, hogy

mindaddig folytatni fogják az ellenállást, míg az angol kormány teljesen meg nem szünteti a palesztinai zsidóbevándorlást.

Feleletül Bill tábornok erőyes intézkedéseire Betlehem közelében egy arab csapat újra megtámadott egy angol rendőrökönként.

A rémült arc

Ira: Gondár Aranka

Már reggel érezte, hogy ez az utolsó nap. Amikor fel akart kelni az ágyról, megszédült. Máskor is szédült már. Az utolsó esztendőkhben gyakran. De ez egészen különös volt. A sötétség nemcsak pillanatra sűrűsödött a szeme elé. Hosszu időre. Visszazökönt az ágyra. El is dőlt. A jobb karja kifordítva tartotta a testét. Amikor újból látott, zsibbadt. A két ráncos kezefeje megállíthatatlanul reszketett. Végtelen gyengeséget érzett. Fázott.

Visszaforgolódott a párnák közé és magára huzkodta a takaróját. Lehunyta a szemét. Jobb volt. A lehunyt szeme előtt nem volt akkora a sötétség, mint a nyitott előtt. Egy óra elmúlt, mire kinyitotta.

A szoba tompán volt világos. A lehuzott vászonrollón keresztül tüzes napot lehetett gondolni. A két oldalán, ahol gyűrött volt a vászon, élesen hasadt be két napcsik. Az egyik az asztalon nyújtózott végig, a másik az ágy mellett Erre ráféktette a kezét. A duzzadt kék erek, a mély ráncok élni látszottak. Sokáig nézte.

Nem félt a haláltól. Készült rá. Várta. Ahogy nehézkesen és lassan visszafelé forgatta a gondolatait, az volt az érzése, hogy az egész

élete nem volt más, mint halálkészülés.

Nem egészen az egész. Számolt. Nyolcvanegy. Nyolcvanegyből lejön husz.

A szíve rendetlenül, zakatolva verte a mellét. A paplan meg-megmozdult felette.

A fogatlan, szintelen szája emlékező, szép mosolygásra mozdult. Akkor vert ilyen rendetlenül, szakadozva és kihagyva. Hatvanegy évvel ezelőtt.

Kékeres sárga kezei megsimogatták a napcsikot. Erőtlenül, nagyon gyengéden.

Hatvanegy évvel ezelőtt szeretett egy embert. Negyven éves volt. Feleségül kérte. Az apja nem engedte. Azt mondta, hogy öreg ember. Negyvenéves ember husz éves leányhoz öreg ember. Két év múlva meghalt. Negyvenkétéves volt. A feje koromfekete és fényes a szomorú szeme. És szép. Ha huszonöt éves lett volna, se lehetett volna szebb. Feltörte a sarkát a lovagló csizma. Nem törődött vele. Egy hét múlva halott volt. Vérmérgezés.

A temetésre nem ment el. Nem tudott. Félt. Hogy megszédül, rá a koporsóra. Az emberekkel nem törődött volna. De nem akarta, hogy valami is az övéké legyen abból, ami egyedül azé volt, aki a koporsóban feküdt. Csak a fájdalmas látása is.

Csak hetek múlva, egy korán sötétedő estén ment ki a sírjához. A temetőben nem volt élő.

Letérdelt a keresztjéhez, hogy lehallatszék a suttogása.

— Imre — mondta nagyon csendesen, — itt vagyok.

A kereszt mellől egy virág ráhajolt a kezére.

Ettől kezdve sokat járt a temetőbe. A fájdalma megcsendesedett. Mosolyogni is tudott.

Az emberek szeme jó ideig rajta volt. Sokszor észre vette, hogy belebámulnak az arcába. Az ismerősök gyengédek voltak mint beteggel. Félóra alatt háromszor kérdezték meg, hogy van. — Köszönöm — mondta. Ilyenkor alig eltitkolhatóan csóválták a fejüket. És tudta, ha elmegy, vagy ha ők elmenek, róla beszélnek tovább.

Azután végleg csend lett. Koptak az esztendőik. Meghalt az anyja, az apja is. Amikor a halálos ágyon feküdt, sokáig szorongatta és csókolgatta a kezét.

— Jól van — mondta nagyon a szívéből — minden jól van apám.

Megbocsátott.

Házat örökölt, kerttel. Kiadta. Ebből élt egy kis szobában az udvarban. Mert sok volt az ideje, kézimunkázott. Szép csipkéket varrt, horgolt. Eladta. Ha egy lány férjhez ment a kis városban, okvetlenül meglátogatta. Csipkéért.

Lengyelország nem kívánja a Népszövetség alkotmányának módosítását

Ellenben kívánja, hogy a meglévő alkotmány helyes értelmezésében megállapodjanak

Genfből jelentik: Beck lengyel külügyminiszter pénteken érkezett Genfbe. Megérkezése után levelet intézett a Népszövetség titkárságához. Ebben a levélben kifejti, hogy Lengyelország nem tesz javaslatot a Népszövetség alapokmánya módosítására, mert szerinte még korai dolog volna az a módosítás. Ellenben szükségesnek látja azt, hogy a meglévő alkotmány szabályait vegyék helyes értelmezés alá, szabálymagyarázat dolgában legyen a tagállamok között alapvető megállapodás.

Új államtitkárok a vallásügyi miniszteriumban

Bucuresti. Saját tud. Ia mandí kultuszminiszter 500.000 leit engedélyezett a székelylakta megyékben a görögkeleti templomok építésére, valamint 160.000 leit a szófiai román templom kijavítására. A vallásügyi és művészeti miniszteriumba két új államtitkárt neveztek ki, Petre Partenie lelkészt a vallásügyek, Cezar Petrescu regényíró és újságíró a művészeti ügyek vezetésére.

A timisoarai közigazgatási fellebbezési bizottság elvi döntése a lakbér után járó adópótlék ügyében

Timisoara. Saját tud. A város ideiglenes bizottsága az új közigazgatási törvény alapján a házbér után 2 1/2 százalékos adópótlékot vetett ki a lakosságra. A kivétel előzetesen 4 százalékos volt, de azt a pénzügyigazgatóság leszállította. A lakásbérletk szövetsege a 2 1/2 százalékos kivétel ellen is jogorvoslással élt s fellebbezésében azt vitatta, hogy a kivétel alkotmányellenes. A Közigazgatási Fellebbezési Bizottság a fellebbezés indokait elfogadta, kimondván, hogy a kivétel alkotmányellenesen történt, mert a lakosságot új adóval terhelni az alkotmánytörvény értelmében csak adótörvény nyel lehet, már pedig a közigazgatási törvény adótörvénynek semmiképpen nem tekinthető. Egyben a bíróság az egész ügyet közvetlenül a Semmitörvényszékhez terjesztette fel, az alkotmányellenesség legfelsőbb fokú bírói megállapítása céljából.

Egyik-másik beszédesebb ilyenkor nála felejtkezett. eBszélt a völegényéről, a szíveről.

Ezeknek rásimogatta a fejére. Nagyon sok meleg volt a kezében.

Este kiment a temetőbe

— Imre — mondta — mekint elmúlt egy nap.

Es a virágok a siron mind mosolyogtak.

Sokat járt a templomban is. Az első padba ült. Senkit se akart látni, csak őt. Azt se akarta, hogy őt lássa valaki. Senki. Ha cserdültig télt a szíve és kitöltö a szemén.

— Istenem — mondta ilyenkor — sokáig még? Mar olyan nagyon szeretnék menni!

Barátnője nem volt. Az a néhány leánykori társa, akikkel valamikor összejárt, regen férjhez ment, özvegy lett, meghalt. Mind ritkább eset volt, hogy valaki ajtot nyitott rá. Utóbb már alig más, mint a háziak. Egy katonarvosnak az özvegye meg a három leánya.

Ezek a leányok már tul voltak azokon az esztendőkn, amikor utánuk fordultak a férfiak. Vagy talán sohase fordultak utánuk. Csunyak voltak és kellemetlenek.

Ha bejöttek, a küszöbén nem tovább vékony, sipító hangjukon megkérdezték, éle még?

— Élek — mondta.

— Három napja nem láttuk.

— A látam...

— Ja? A mamáé is.

Már el is mentek.

Az egyik egyszer mogorván megjegyezte, hogy miértjár el hazulról, ha fáj a lába. Imádkozni otthon is lehet és a halottak nincsenek közelebb a temetőben se.

Akkor elpirult, kis szintelen, nyolcvanasztondós pirulással és csak annyit mondott:

— Amig tudok, megyek Anna kisasszony.

Anna kisasszony huzkodta a vállát.

— Imre — sóhajtott és érezte, hogy csupa verejték a homloka és két oldalt folyik végig az arcán és hidegen legurul a nyakán a vállára — azt hiszem Imre, hogy megyek.

Kis halk sóhajtás szakadt a száján. A sóhajtásban több volt az öröm, mint a szomorúság.

Megpróbált újból felülni. Csak az ablakig, ha tudna menni, hogy felhuzza a robot és kinyösörögjön az udvarra.

Talán bejönne hozzá valaki és elmenne egy papért, hogy ne kelljen egyedül mennie a hosszú utra.

A kéz erőtlenség babrált a napcsikon. A csuklója kifordult, ahányszor ránehezned próbált.

— Jól van — mondta — ez is jól van.

A verejtéke hullott szüntelenül. A szoba egyre fényesebb lett. Mintha közvetlenül az ablak előtt állna a nap. Nem vette észre, hogy hangozódik a lélegzete. Sulytalannak érezte magát, könnyűnek.

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion
Faciale
Scherk

SCHERK ALCVLD

SCHERK

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizel! Akkor az Ön arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem! Problája ki azonnal! Üvegek à Lei 62'103'164'300'475'

A Románia és Jugoszlávia közötti Duna-híd felől a két ország megegyezett

— Cladovo és Turnuseverin között fogják kiépíteni —

Belgrádból jelentik: Franasovici román közlekedésügyi miniszter, Sztojadinovics jugoszláv miniszterelnök és Staho jugoszláv közlekedésügyi miniszter befejezték a Középdunahid építési tervének tárgyalásait. A két ország hadügyminisztereinek meghallga-

tása után elhatározták, hogy a hidat Cladovo és Turnu-Severin között építik fel. A híd építésére vonatkozó szerződéseket még október elején aláírják. Franasovici miniszter nagy örömet nyilvánította, hogy három évi tanácskozás után végre sikerült megegyezni.

Malaga meg akarja adni magát a nemzeti csapatoknak

A vörös hajók bombázással fenyegetik a várost.

Londonból jelentik: Gibraltári hiradás szerint Malagában a legnagyobb fejtelenség uralkodik. A kikötőben levő spanyol hadihajók közül a vörös parancsnokság alatt állók mindenáron meg akarják akadályozni, hogy a város és a kikötőben levő többi spanyol hajó önként megadja magát a nemzeti csapatoknak. A vörös hadihajók attól sem rettennek vissza, hogy Malagát bombázzák.

Párizsból érkező jelentések szerint Cadiz

kikötőbe két eddigi néprontos hajó elindult, hogy megadja magát a nemzeti csapatoknak.

Buenos-Airesből jelentik: Az argentinai és a chilei szövetséghez az az értesítés érkezett, hogy a spanyol kormánycsapatok kivégezték Kolumbusz Kristóf egyetlen leszármazottját, Veragua herceget. A chilei és argentinai kormány elhatározta, hogy a madridi kormányhoz jegyzéket intéz a kegyetlenség kárhuztatására.

— Istenem — sóhajtotta — Istenem.

Elálmosodott. A szemét nem tudta nyitva tartani.

Elalszom, gondolta akadozva és mérhetetlenül hosszúnak tetszett előtte egy-egy szó és ha felébrednek, a Te országodban ébrednek fel. És akkor Imre...

Elakadt a gondolata. Rémület villámlott az agyába. Idegen, soha nem gondolt gondolat. Ha most Imre mondja, hogy egy negyvenkétéves férfi fiatal, nagyon fiatal egy nyolcvanegy éves öszeszáradt öreg leányhoz. Rémület ült ki az arcára, a szíve magát vesztve dobbant. Megszakadt.

A doktorkisasszonyok délután néztek be hozzá. Már akkor hideg volt és az egyik keze leesett az ágyról. Csak a rémület élt halottan is az arcán.

A leányok sikoltva hívták az anyjukat. Csak ugy mertek négyen közel menni hozzá.

— Milyen ijedt — mondta az öregasszony — látjátok?

— Valami titkos, nagy bűne lehetett — mondta a legkisebb — hogy ekkora rémület látszik az arcán.

— A halál elárulja az életet.

Az öregebbik azt mondta, hogy elmegy a városházára bejelenteni a halálesetet, hogy még az este elvigyék a hullát.

Azután kimentek a szobából.

Ma már mindenki elismeri, hogy ruhafestést, vegytisztítást

MOKOS

Telefonszám: 13.

Szőrmefestést is vállalunk.

a legtökéletesebben készíti
Oradea, Tache Ionescu 13.

Fiók: Str. A. Iancu 2.

Menekülnek az ujságírók elől az állami osztálysorsjáték szerencsés nyerői

Timisoarán és Oradeán
nyerték a milliót

Jelentettük, hogy az osztálysorsjáték oradeai hivatalos helyiségében (Regele Ferdinand-út, Casa Nationala épülete) vásárolt sorsjegyet milliók főnyereményéből egy Tokaji Ágnes nevű 60 éves bejárónő is részesedni fog. Az, hogy szegény asszony nyeri meg a milliós nyereményt egy nyolcadát, őszinte örömet keltett minden jóérzésű emberben. És megindult a hírek mindenféle változata a szerencsés nyerőről. A helyi lapok még azt is megírták, hogy éppen akkor mondott fel az asszonynak a házigazdája, amikor a nyereményt tudatták vele.

Hát ez bizony csak fantázia szüleménye volt, mert Tokaji Ágnes már évek óta Wawrek Gusztáv ny. városi főtisztviselő gazdasszonya és nála lakik a garasos fahid elején levő faházban.

De attól a perctől, amint a nyeremény híre szétment, megnehezedik minden szerencsés nyerő élete. Az ujságírók, a kölcsönkérők, a tanácsadók s főképpen a föld alól előkerülő soha nem látott rokonok zöme árasztja el, úgy hogy nincs se éjjele, se nappala. Minthogy nem nyert annyit a szegény Tokaji Ágnes, hogy saját külön jachtján, a földközi tengeren kőjutásra menjen s úgy szabaduljon meg a kedves látogatóktól (sőt a pénzt is csak ma, vasárnap adják ki) nem tehetett mást, minthogy szigorúan elzárkózott.

Verhettük mi is a kaput a végtelenségig, senki sem jelentkezett. Még a gazdája Wawrek is megunt a dicsőséget s a szomszédok úgy tudják, hogy elutazott nagy hirtelen.

Ugyanezek a szomszédok mondják, hogy különösen az ujságokra haragudott meg nagyon Tokaji Ágnes, mert azt írták, hogy kenyérhéjat evett, amikor meglátogatták. Pedig a garasos

hidról is jól látható, hogy az udvara tele van a szép fehér tolu baromfiival. Tehát tyukhúst eszik ő a gazdájánál, nem száraz kenyeret.

Es ami a legjobban bántja a szegény asszonyt az, hogy az elhíresztelt negyedmilliós nyereménye is csak mese, mert közösen vették a negyed sorsjegyet egy hentesmesterral.

Ez a hentesmester is megkérte munkatársunkat, hogy ne írjuk ki a nevét, mert fél attól, az inváziótól, ami sorsjegyes sorstársát érte, amikor nyilvánosságra jutott nyeresége, ami körülbelül 114 ezer leire esik az adók levonása után.

A sorsjegy második negyedét Timisoarán nyerte el Forgács Mátyas vaskereskedő. A

harmadik negyed sorsjegyet a húzás előtt két nappal visszaküldte az oradeai elárusító intézetnek egy Salard községbeli (Bhor m.) orvos. Hogy ez a negyed sorsjegy az oradeai fióknál maradt, vagy eladták, nem sikerült megtudnunk. Ugyancsak titokban tartják a negyedik negyed sorsjegy sorsát is.

Mert sokan vannak, akik megkérlik az osztálysorsjáték sorsjegyeinek elárusító irodáját, hogy ne hozza nyilvánosságra szerencsésükét, mert kellemetlenségek zuhataga szakad rájuk. És ezt a kérést mindig tiszteletben tartják.

Igy hát csak a szegény Tokaji Ágnes került az ujságok terítékére, aki elfeledte, vagy nem tudta titokban tartani szerencsésjét. Egész életét, mint cseléd, bejárónő töltötte el nehéz munkában. Mondják, hogy szülőfalujában vesz egy kis házat, úgy gondolja most (de lehet, hogy meg gondolja még) s ott tölti el hátralevő napjait.

A pénz nem mindig hoz boldogságot, de a jelen esetben, a tudott három helyen: Tokaji Ágnesnél, a mészáros mesternél és Forgács Mátyasnál jó helyre adta el a 22744-es számú nyertes sorsjegyet a Colectura Oficiala oradeai fiókjá

Sz. J. T.

Egy tigrisszelidítés izgalmái

Osloból jelentik: Az ezidő szerint a dániai Odenseben vendégszereplő Belli-cirkusznak legkedveltebb száma az állatszeldítő Zirov fellépése.

Zirov öt királytigrissel lép fel s a számnak főleg azért van nagy sikere, mert a tigrisek rendkívül vadak s igen sokszor a legnagyobb lélekjelenlétre és ügyességre van szüksége Zirovnak, hogy ura tudjon maradni a fenevadaknak.

Az odensel vendégszereplés befejezése utánra azt tervezte Zirov, hogy egyik párizsi cirkuszban lép fel tigriseivel, de úgy néke azt írta neki, hogy csak úgy tudja a számot lekötöni, ha a tigrisekkel nem maga Zirov, hanem felesége lép fel, mert akkor a számnak sokkal nagyobb lenne a vonzóereje. Mivel Párizs ez esetre igen magas fellépti díjat ígért és mivel Zirovnak ez idő szerint nem volt kilátása más szerződésre, Zirov feleségével egyetértően elhatározta, hogy elfogadja a feltételt s Párizsban feleségét szerepelteti a tigrisekkel. Mivel az asszony sohasem volt idomító, azt az időt, míg a cirkusz még Odenseben tartja előadásait, Zirov arra akarta felhasználni, hogy a tigriseket hozzá szoktassa új idomítójukhoz.

Szerdán reggel kilenc órakor aztán Zirov fegyverrel és korbáccsal a kezében a tigrisketre rácsa elé állott, míg Valerie asszony bátran a ketreche lépett, hogy a tigrisekkel megismertesse magát, mint új urnőjüket.

A kísérlet veszélytelennek látszott, mert Zirov ura kísérletében már több ízben volt a ketrechen és rendszeresen közreműködött a tigrisek oktatásában is.

Eleinte minden jól ment, míg Prinnek, egy különösen hatalmas és vad tigrisnek a hátulsó lábaira nem kellett ütnie. Megtagadta az engedelmességet és fenyegetően morgott s mikor Zirov asszony, hogy megtörje a fenevad ellenállását, korbácsát használta, hirtelen dühösen felordított s egy óriási ugrással az asszonyra vetette magát.

Abban a pillanatban Zirov már be is ugrott a ketreche s a feldühödött állatot revolverlövészekkel és korbáccsal visszaütötte. A cirkusz elősiető személyzete Zirov asszonyt kihúzta a ketrechről. A kórházba vitték, ahol megállapították, hogy egy mély harapáson kívül a felépő karján

mindössze csak zúzódásokat szenvedett az esés következtében.

Zirov elmondta, hogy tigrissel azért különösen vadak, mert nem a fogságban születtek, hanem mint felnőtt állatokat fogták el őket. Már kétszer támadtak segítő társaira s súlyosan megsebesítették őket. Zirov asszony izgalmas kalandjának természetesen azonnal híre futott a városban s a cirkusz azóta zsufozt házak előtt játszik.

Megvonták a működési engedélyt hat román kat. felekezeti iskolától. Carei. Saját tud. Köztudomású, hogy 1934-ben a Caliani-féle hivatalos jelentés szerint a carei járásban nyolc román kat. felekezeti iskola volt bezárva, mert nem fogadták el a német előadási nyelvet a magyar helyett. Ezek az iskolák később önként vállalták a német előadási nyelvet s így megnyílhattak és a működési engedélyt a minisztériumtól az Állandó Tanács 1935 július 5-én kelt 1306. számú véleményezése alapján az 1935-1936. tanévre csak azon feltétellel kapták meg, ha szigorúan betartják az állandó tanács ama előírását, hogy „nem működhetnek tovább, csak azon esetben, ha az iskolából a magyar nyelvet teljesen kiküszöbölik, nem használhatván azt még kiegészítő nyelvként sem.” A salaj-megyei tanügyi szaklapban (Scola Noastra) a következőket olvassuk: A salajmegyei tanfelügyelőség 3315-1936 sz. a. az 1936-37-ik tanévre szólóan a következő intézkedéseket tette: Camin, Ciurmești, Foeni, Ghilvaci, Santau és Urziceni r. kat. felekezeti iskolái megszűnnek tovább működni, mivel nem alkalmazkodnak a 187.825 és 198.535-1935. számú miniszteri rendeletekhez és nem tartották be az Állandó Tanács fentemlített véleményezésében előírt működési feltételt.

A satumarei kertészeti kiállítás nyertesei. Satu-Mare. Saját tud. A gyümölcs- és borkiállítás keretében a református fű főgimnázium udvarán kertészeti és faiskola kiállítás rendeztek. A bírálóbizottság a következőket tartotta ki aranyéremmel: A satumarei Mezőgazdasági Kamara, a seini állami gazdaság és Pintye Testvérek satumarei műkertészet. Ezüst érmet nyertek: Mónus István satumarei műkertészet és Dumitru Tacut. Bronzérmét nyerte: Harsányi Mihály és Bertha Károly satumarei műkertészek és Costin Gheorghe (Mocira). Díszoklevelet nyertek: Deutsch Ferenc (Satul nou de Jos), Petruș Gavrilă (Valeni) és Marieș Teodor (Bucium).

Fontos tudományos könyvújdonás!
Minden művelt embert érdekel!

ELETTARTAM és ÖREGEDÉS

Kivonat a tartalomjegyzékből: Az élettartam fogalma — a fajok élettartama öslényntani értelemben — Adatok az élettartamra — Az élettartam okára vonatkozó elméletek — Élettartam és testnagyság — Élettartam és törzsszármazási fejlődés — Szaporodás és élettartam — Anyagcsere és élettartam — A táplálkozás befolyása az élettartamra — Az egyének élettartama — Az átöröklés — Az öregedési elváltozások — Az öregedés kezdete — Az öregedés lényege és oka — Egyfélékép folyik-e le öregedés? — Az élettartam meghosszabbítása — Öregedés és megfiatalodás — A halhatatlanság — Az élettartam meghosszabbítása és a megfiatalítás — A halál — Pearl nézete a halál okokról stb. stb.

Írta: Dr. SZABÓ ISTVÁN, főorvos.
Előszóval ellátta: Dr. GORKA SÁNDOR
egyet. tanár.
Ára: 220 lej.

Kapható: KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.

A madridi kormány parancsára felrobbantották a toledo Alcazart

A hős védők még a romok alól is tovább folytatták az ellenállást. — A nemzeti hadsereg 17 kilométernyire van Toledótól

Párizsból jelentik: Madridból közli a Havas-ügynökség tudósítója, hogy a Caballero-kormány kiadta a rendeletet a toledo Alcazar felrobbantására. A parancs kiadása annak eredményeként történt, hogy a Toledóban levő kormánycsapatok parancsnoksága jelentést tett a várerőd ostromának kilátástalan voltáról. Azt ajánlotta a katonaság, hogy hagyjanak föl az ostrommal, mert ez túlságosan sok embert köt le a kormány seregéből. Erre adta ki a parancsot a kormány, hogy az egész fellegvárat fel kell robbantani.

A madridi kormány szolgálatában álló bányamunkások ulagútat fúrtak a vár alá s 54 méternyire hatoltak be az aknákkal. Akkor jött a hír a toledo kormánycsapatokhoz, hogy a nemzetiek áttörték Talaveránál a kormánycsapatok vonalát s nyomulnak előre Toledo felé. A toledo vörösek erre nem haladtak tovább az aknafurással, hanem

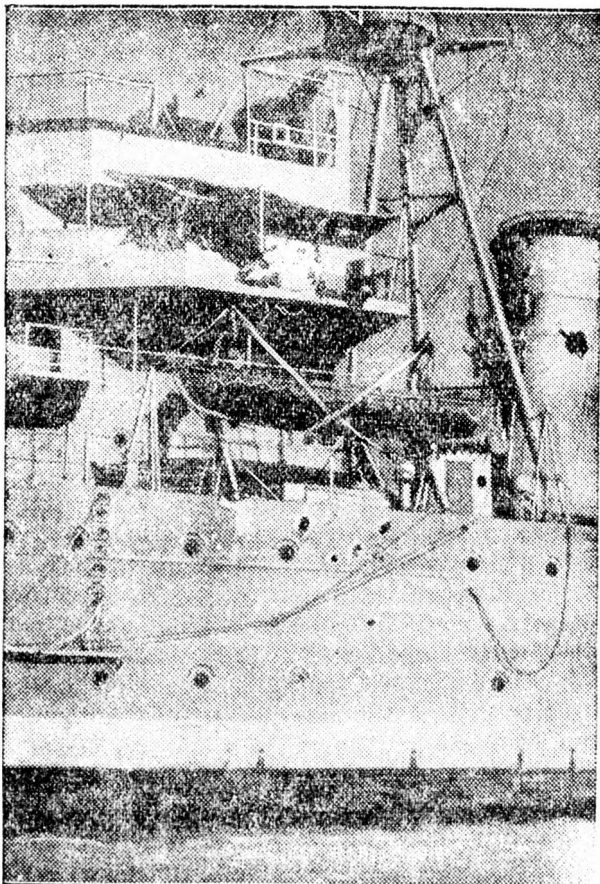
a meglevő 54 méternyi üreget megtöltötték dinamittal s pénteken reggel hét órakor villanyvezeték útján az egész óriási dinamikkészletet felrobbantották.

A robbantásnak iszonyatos hatása volt, hetven méternyire lökte föl az aláfurt talaj fölött az Alcazar építményeit. Az egyik szárnytorony a levegőbe röpült s a robbanás fellövelő tűzoszlopa Madridba ellátszott. A szétdőlt romokra azonnal rárohantak az ostromló vörösek. Azonban nagy meglepetésükre az egyik épen maradt toronyból gyilkos gépfegyvertűz fogadta őket. De a robbanás után maradt még pincehelyiségek is, ahonnan mintegy százan a várerőd hős védői közül továbbfolytatták az ostromlók elleni tüzelést. Ezek még most sem adták meg magukat.

Az ostromló sereg felve a maga további veszteségeitől, visszavonult a romhalmaz közül. Nehéz ágyúkkal messziről lövetve romboltatta le a megmaradt tornyot.

A toledo Alcazar története

Az „Alcazar” spanyol szó, magyarul várát, erősséget jelent. Spanyolország minden nagy városának van Alcazarja. A legismertebb és legszébb volt a sevillai, de mingyárt utána következett szépség és történelmi jelentőség tekintetében a toledo Alcazarja.

Portugál felkelő-hajó tüzharc után

Lisszabon kikötőjében két cirkáló ágyutűz alá fogott egy felkelő kőseviszta hajót, melyet a partvédő ágyúk is hevesen lőttek. Képpünk a tüzharc alatt súlyosan sérült felkelő hajót ábrázolja.

tében a toledo. Legendás hagyományok szerint először még a római időkben, a Krisztus utáni harmadik században épült föl pretorianus-kaszárnyának. Aztán Erikról, a spanyol nemzeti hősről szóló mondák említik, hogy mikor ő Toledót a hős móróktól felszabadította, az Alcazart akkor királyi székhelyül szolgáló palotának építette föl. A toledo Alcazar a további történelmi idő minden stílusváltozását magában foglalta. Legutoljára Napoleon csapatai dúlták föl 1810-ben s azután a helyreállítás munkálatai az 1886-ik évig tartottak. Az 1887-ik évben ünnepelesen föl is szentelték a nagyszabású új-jáépítkezést s akkor kapta ez a többszörös várkastéllá kiképzett óriási négyszögletű erődsorozat az „Alcazarok Alcazarja” nevet. Azóta ka-

Mola tábornok Valladolidban nyilatkozott Madrid elfoglalása tervéről

Hendayeből jelentik: A „Deutsches Nachrichten-Bureau” helyszíni tudósítója a San-Sebastian elfoglalása utáni napokban beszélgetést folytatott a spanyol nemzeti csapatok északi hadseregének parancsnokával, Mola tábornokkal. A tábornok akkor Valladolidban tartotta főhadiszállását. A tábornok a győzelmi bizonyosság érzésével eltelve sorolta föl hogy az utóbbi hetekben milyen döntő haditényeket tudtak végbevinni a nemzeti csapatok. Északon az Irus—San-Sebastian vonal elfoglalása, s a nyugat felől is behatolás Asturiába; délen a Franco tábornok csapatai között az egyenes összeköttetés létrehozatala. Ezek Talavera elfoglalása után meggyorsított ütemben haladnak előre. Madrid felé, s egyúttal megtisztítják Andaluziát (középről délkelet felé) és Estremadura tartományt (középről nyugat felé) az ellenséges elemektől.

Mola tábornok aztán elmondotta, hogy az első három héten mutatkozott hadviselési nehézségeket teljesen lebírták. Most már pénz, fegyver, lőszer és emberanyag bőven áll rendelkezésre. Az önkéntes alakulatokat (a Katolikus Néppárt és a fasizta-párt ifjúsága közös együttműködéséből létrejött úgynevezett „falánxokat”) most már teljesen átszervezték, s a tisztán katonai keretekbe rohamcsapatokként osztották be. A harcok és áldozatkészség példátlanul nagy úgy a tisztelnél, mint a legénységénél, a fegyelem pedig kitűnő.

A jövő kilátásaira áttérve, a tábornok kijelentette, hogy a főcél természetesen Madrid elfoglalása, mely az ő számítása szerint néhány héten belül megtörténik.

Eleinte úgy tervezték, hogy Madridot teljesen körülrádják. Ujabbban inkább az

Küzdelem Spanyolország körül a diplomáciai arcvonalon

Saint Jean Luzból jelentik: A Madridból kiköltözött diplomáciai testület tagjai pénteken újabb értekezletre gyűltek össze, hogy megbeszéljék a vörös kormány legutóbbi jegyzékét, mely őket a Spanyolországba való visszaköltözésre szólította föl. Arról tárgyaltak, hogy milyen választ adjanak a felszólításra. A tanácskozáson Argentina, Anglia, az Egyesült Államok, Olaszország, Franciaország, Belgium, Norvégia, Csehszlovákia, Svédország, Jugoszlávia, Hollandia, Venezuela és Finnország voltak jelen, kik már kormányaik utasításait is mind megkapták. Az utasítások többnyire úgy szóltak, hogy a követek a helyzet ismerete alapján maguk határozzanak. Az értekezlet úgy határozott, hogy az elköltözött diplomáciai testület egyelőre még nem tér vissza Madridba.

A Népszövetség elé se viszik a spanyol polgárháború ügyét

Genfből jelentik: Deivajo spanyol külügyminiszter Delbos francia külügyminiszterrel fontos megbeszéléseket folytatott. A megbeszélésekről az a hír terjedt el, hogy Delbos taná-

tonai iskola céljára szolgált.

Legutóbb a hadi-iskola tanárai és növendékei a Toledóban kitört vörös hatalmaskodás elől ebbe a várnégyszögbe vonultak vissza a nemzeti érzelmi lakosság egyrészével. Mintegy ezer férfi védte az Alcazart s 150 nő és 250 gyermek volt velük.

A nemzeti hadsereg csapatai a Tajo-völgyben annyira előrehatoltak, hogy már csak 17 kilométerre vannak Toledótól. Az Alcazar fölrobbantása után nagy kérdés, hogy annak hős védői közül még hányat tudnak élelben találni.

A Madrid alatti vidéken bomlik a vörös hadsereg

Párizsból jelentik: A Tajo-völgy és Madrid közötti területen a vörös csapatok új ellenállást kíséreltek meg, de a nemzeti csapatok ezt is legyőzték. Macvedánál még egy utolsó vonala van Madrid előtt a vöröseknél. Ez is felbomlóban. A vörösek tábornoka, Atensio csak az utolsó pillanatban menekült meg az elfogatás veszélyétől.

A kormány-milícia csapatai tömegesen mennek át a nemzetiekhez. A nemzetiek ismételt bombázták Madridban a vörösek kaszárnyáit és a repülőtereket, valamint a hadügyminisztériumot.

a szándék mutatkozik, hogy csak észak, nyugat és dél felől zárják el Madridot, s kifutó utat hagynak onnan délkelet felé.

Ezzel azt remélik, hogy a madridi vörösöknek menekülési lehetőséget hagyva, a fővárosban az ő ellenállásuk lényegesen csökken. Nem vetik rá magukat olyan kétségbeesetten a kegyetlenkedésekre és a főváros szétrombolására. A főváros bevétele után politikai vonatkozásban számítanak arra, hogy a nagyhatalmak azonnal elismerik a nemzeti kormányt. Katonai vonatkozásban pedig az lesz a további fejlemény, hogy Madrid és a Levante-partok közötti területen megkezdik a marxisták által tartott vidékek megtisztítását, s végezetül Katalonia tartományának elfoglalását veszik munkába.

Malagában a kormánycsapatok át akarnak állni a nemzetiekhez és utcai harcot folytatnak az anarchistákkal.

Londonból jelentik: Egy angol csatahajó egy torpedóüző kísérletében pénteken Gibraltárból hirtelen elhajózott Malagába. A távozás oka az volt, hogy segítségére legyen a Malagából várható újabb menekülő csapatoknak. Malagából ugyanis az a hír jött, hogy ott a kormánycsapatok és az anarchisták között véres utcai harcok folynak. A gibraltári rádióállomás a malagai kormánycsapatok vezetésének egy üzenetet fogta föl, melyben ez a vezetés sűrűn segítséget kér Madridból. A kérés okául azt adja elő, hogy a malagai kormánycsapatok közt felbomlás kezdődött, s a miliciának száz emberre ellenállás nélkül meg akarja adni magát a nemzeti csapatoknak.

csára a madridi kormány küldöttsége egyelőre még nem viszi a Népszövetség elé a polgárháború kérdéseit. Csak esetleg arra mutat rá, hogy Portugália és néhány más európai állam segíti a hivatalos kormánnyal szemben a nemzeti csapatokat. Abban az esetben, ha Portugália megszakítja diplomáciai összeköttetését a madridi kormánnyal, a madridi kormány még tartózkodik a hadüzenettől, hogy ne essék a támadó fogalma alá. Tehát egyelőre ő is csak a maga követét fogja Lisszabonból visszahívni.

Uj könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló művész és író művészi irasainak legújabb gyűjteménye. Ára 50 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunknál.

Eheznek képzőművészeink

Pop Aurél szerint „ha nem cselekednek gyorsan, romlásba dől a transilvániai képzőművészet évszázados büszke fája”. Nehezen indul a képzőművészek szervezése, mert nagyok az ellentétek

Satumare. Saját tud. A transilvániai és a banati festőművészek Baia-Maren tartott junctusi kongresszusán értékes határozatok hangzóttak el. Amint akkor jelentették, a kongresszuson kimondták a *Festőszindikátus* megalapítását, anyagbeszerző szövetkezet létesítését és a *Műpártoló Egyesületének* összehozását. Ideiglenes vezetőséget is állítottak össze. Elnöknek Pop Aurél satumarei festő- és szobrászművészt választotta meg, aki arra nézve, hogy a kitűzött célokat mennyiben valósították meg, a következőket mondotta:

— Dolgozom erős kitartással, mert nehéz tizenhét év mulasztását behozni. A festők és szobrászművészek Ardeal és Banat minden nagyobb városából elküldték képviselőiket, de ezzel elintézték nekünk a saját sorsukat. De alig van művészember, aki megfelelő megértéssel fogadná törekvésünket. Jóformán egymagam állok az élen, írom az alapszabályokat, levelek, jelkesítetek, biztatom a kollegákat, mert nehez sorsukban elcsüggedtek már. S nem akarják megérteni, hogy passzivitásukkal önmaguk felett mondják ki a halálos ítéletet. Alig akad olyan, aki támogatna törekvésemben, de a munka, amelynek az élen állok, nem szünetel. A baia-marei kongresszuson kifejtettük az alapelveket, amelyekre a transilvániai képzőművészet jövőjét akarjuk felépíteni. Ott elhatároztuk a Képzőművészek Szindikátusának megalapítását. Ez eddig nem történt meg. Mert nem akarunk halott gyermeket a világra hozni. Munkánk lassan halad, de eredményes lesz. Olyan embereket állítunk magunk mellé, akik garantálják a sikert. S mivel ilyenek még nem akadnak kellő számmal, nem kértük meg a szindikátus megalapítására vonatkozó engedélyt. Ha már megépítettük a szilárd alapokat, jöhetnek a falak, akkor tudjuk, hogy nem omlanak össze.

— Van néhány művészbáratom, — folytatja Pop Aurél, — akik, ha nem is voltak ott a kongresszuson, teljes erejükkel támogatják munkámat. Erőt adnak a küzdelemhez, ötleteket szállítanak. Azt is tudni kell, hogy a művészek megszervezéséhez, sorsuk megmentéséhez ötletek kellenek, mert önmagukkal egyáltalán nem törődnek. Minéink, akik szívünkön viseljük a transilvániai képzőművészet sorsát, nem az egyedek, hanem az egyedeken nyugvó képzőművészet sorsa érdekel, de maguk az egyedek nem ébredtek arra a tudatra, hogy találkozniok kell a művészet mezején, ahol minden virág egyformán szép. A művészek között világnézetben, művészi irányításban és anyagi állapotban óriásiak az ellentétek. Különösen az anyagi megterheléstől félnek sokan. Itt van egy jónévi festőkollegám levele, ime, ezeket írja:

Síralmas levél a magyar képzőművészek életéről

— A kiállításokat minusszal zártuk — olvassa a jónévi festőművész leveléből Pop Aurél, — a terem, fűtés, világítás, nyomtatványok olyan megterhelést jelentenek, amit a katalógus-eladásból, továbbá a kiállítók által befizetett összegekből fedezni nem lehet. Ilyen anyagi sikertelenség után maguk a művészek sem voltak hajlandók arra, hogy kiállítást rendezzenek. Tudni kell azt, hogy ma a művész sokszor még annyi pénzzel sem rendelkezik, hogy egy levelet elküldjön, nem pedig, hogy ládákat szállítson, részvételi díjat fizessen és a végén a ráfizetést is fedezze. Éppen ezért minden anyagi megterhelést el kell háritani a csak a művészetükből élőkről s azt úgy a felhajtható hivatalos pénzekből, vagy a műpártoló esetleg a jövendő művészekre kivetett tagsági díjakból kell fedezni. Nagyon hibásnak tartom azt a megoldást, amely a tagsági díjakat képben is elfogadja. Ennek értékesítése meglehetősen bizonytalan, sok utánajárást igényel.

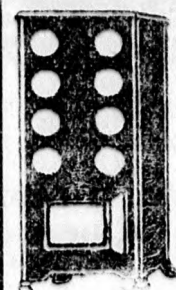
— Vagyunk sokan olyanok, akik nem tu-

dunk a legcsekélyebbet sem áldozni pénzben, mert azt nem is a szánktól, hanem a gyermekünk szájától kell elvenni. Nagyon jól ismerem városunk művészeinek anyagi helyzetét, tudjuk, hogy a napi kiadások fedezésére milyen áldatlan harcot folytatunk, *család, gyerek, bizony sokszor éheznek*. Nem szegyenlem bevalani. Hála a jól működő képterjesztő vállalatoknak, a hivatalos támogatás teljes hiányának és a saját élehetlenségünknek. El kell háritani minden terhet a művészekről és nekik kell jutatni az összes jövedelmet. Ez a legfőbb és legnehezebb feladat. Ezt nem tudta eddig senki sem megoldani s ezért maradt sikertelen minden megmozdulás. A sikertelenség másik oka az volt, hogy a többségi kollegák igen jól élve látnak jól megfizetett munkával, semmi szükségük nem volt arra, hogy közösen a szegényekkel csináljanak egyesületet, mint ahogy egyesület nélkül is nagyszerűen keresnek. Meg aztán más, politikai motívumok is közrejátszóttak. Pedig jó fiúk voltak, de olyan nagy volt az anyagi ellátottság és a ninstelesség között a különbség, hogy közös alapon szinte nem is lehetett elindulni. Nem tudom, hogyan lehet egy akolba összehozni a művészeket, amikor művészi felfogásban olyan nagy eltérések vannak, mint nálunk. Vannak még Munkácsy-tanítványok, naturalisták, impresszionisták, neo, klasszikusok, sőt egészen fiatalok akik a nekik jobban megfelelő modern irányzatokat képviselik.

A levélró művész ezután javasolja, hogy a különböző művészi felfogások követőit külön egyesületekbe tömörítve szervezzék meg egy nagy akolba. Ilyen csoportok már vannak, mint például a *baia-marei csoport, a Barabás Céh, a banati csoport és a fiatalok csoportja*. Az együttes kiállításoknál minden csoport külön választana zsűrit s így elkerülhető lenne az esetleges összetűzés a különböző irányok követői között.

Tanulás nélkül senki se lehet művész!

A művész levelében van egy kitétel, mely megütötte fülünket és felkeltette érdeklődésünket és pedig az, ahol a fiatalokról így ír: „Az egészen fiatalok, akik a nekik jobban megfelelő

SOK TIZEZER

megelégedett vevő bizonyítja hogy a

„ZEPHIR“

kályha az összes kályhák között a

LEGJOBB

10 kilogram fával fűt **24** órán át.
egy normál szobát

Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**

kapható mindenütt. Kerjen díjtalan arjegyvéket.

modern irányzatokat képviselik.

Megkérdeztük Pop Aurélt, miért van ez, miért szólnak így a modern irányzatról s ez miért felel meg jobban a fiataloknak.

— Szeretem a fiataloságot, a modernizmusnak sem vagyok az ellensége. *De meg kell különböztessük azokat a fiatalokat, akik tudnak és akik nem tudnak*. Vannak fiatalok, akik alighogy el kezdtek dolgozni, művészek és nagy talentumnak hiszik magukat és eszerint cselekszenek. Nem szeretnek tanulni, mert azt hiszik, hogy a *modern formák közé el lehet bújtatni a tudatlanságot*. *Viszont tanulás nélkül nem lehet művész senki, kivéve az östehetséget, ami ritkán akad*. A mai fiataloság különben is erősen jellemzi az, hogy nem igen szeretnek tanulni. Ismétlem, szeretem a fiataloságot, de ha már kérdezték, őszintén akartam felelni. A modernizmusnak sem emelek gátat, de az ellen tiltakozhatom, hogy *dilettánsok játszik ki magukat művészeknek*.

Pop Aurél körútra indul

Pop Aurél elmondta ezután, hogy ha az alapszabályokat elkészítette, körútra indul. A nagyobb városokban képzőművészeti közgyűléseket rendeznek, hogy megtárgyalják az alapszabályt és a további teendőket. Azután megalakítják a szindikátust, amelynek élére egy ókirályságbeli neves történelmi író, egy transilvániai román író és egy magyar művészbembert akarnak díszelnöknek.

— De legelsősorban is a művészek ébredésére van szükségünk, mert elérkezett a tizenkettedik óra. Ha nem cselekszünk, végső romlásba dől a transilvániai képzőművészet évszázados, büszke fája, — fejezte be nyilatkozatát Pop Aurél.

Boros István.

Büntetlen koronázást akar a londoni rendőrfőnök

Az angol király koronázásának előkészületei

Londonból jelentik: Az angol rendőrség megkezdte az előkészületeket VIII. Eduárd király koronázására, amely szinte példa nélkül álló feladatokat ró a hatalmas szervezetre. A Scotland Yard helyettes főparancsnokává Whitehead dandártábornokot nevezték ki, akinek feladata lesz a koronázással kapcsolatos rendőri intézkedések irányítása. A koronázás hetére a londoni rendőrtisztület 20—30.000 főnyi önkéntes rendőrrel, az Angliában annyira népszerű rendőrtartalékkal egészítik ki. Ezenkívül Londonba vezénylik a vidéki nagyvárosok rendőrségeinek színezőit is. A kordonszolgálatnál a hadsereg, a haditengerészet és légihaderő egységei is közreműködnek.

A különleges koronázási szolgálatot a londoni rendőrfőiskola válogatott növendékei látják el. A Scotland Yard ezenkívül nyelvtanfolyamokat is szervez a rendőrök számára, tekintettel a várható óriási idegenforgalomra. A rendőrség irányítása alatt lesz a mentőszolgálat is 400 mentőállomással. Az utcai forgalom áttekerésének terén már éjjel-nappal dolgoznak a Scotland Yard közlekedési szakértői a londoni for-

galmi tanács megbízottaival. A legsúlyosabb feladat a koronázási utvonalon mentén összegyűlő milliós tömegek szétosztatlása és elterelése a menet elvonulása után. Arra számítanak, hogy a példátlan forgalmi torlódás késő éjszakáig fog tartani és ezért fényszórókkal fogják megvilágítani a Themzét és fényes tűzijátékokat rendeznek a London körüli magaslatokon, hogy a látványosságok vonzóereje különböző irányba csábítsa a tömegeket és enyhítse a West Endet szinte szétrobbanással fenyegető torlódást.

Nem kisebb gond a londoni rendőrség számára a pazar fényű ünnepségsorozat közbiztonságának megoldása. Game Philip, London rendőrfőnöke „büntetlen” koronázást akar és ezért mindent elkövetnek, hogy a szigetországot szinte légmentesen elzárják mind a közönséges, mind a politikai büntetettek elől. Az összes kikötőkben és repülőtereken fényképaibumokkal és névlajstromokkal ellátott tükörendőrök rostdják az érkező idegeneket, sőt a különösen veszedelmes egyéneket már külföldön szemmel tartják, hogy megakadályozzák a partraszállásukat Angliában.

A koronázás előtti hét a vidéki rendőrségnek lesz „nagyhete”, amidőn a király beutazza a midlandi és az északi iparvidéket, majd Skóciát, ahol Edinburg, Walest, ahol Cardiff és Észak-Irországot, ahol Belfast lesz főhadiszállása.

ISKOLASZEZONRA akta- és iskolatáska
nagyvásár
gyári áron alul árusítunk **HARTMANNAL** Reg. Ferdinand No. 1.

HIKÉK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetés-tajékoztató helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5
ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Hétoldalon. Egész évre 500 fillérre 40
negyedévre 210, egy hóra 70 lea.
Magyarországon: Egész évre 20 P., félévre 10 P., negyedévre 5 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
Cluj-i szerkesztő: **Dr. Sulyok István**
Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örlünk meg és nem adunk vissza.
Csekk válaszlevegőre magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Vasárnap felhősebb időjárás, nyugaton és északon eső is lehetséges. A hőmérséklet lényegesen nem változik.

A pápa szózatát magukévá teszik a protestánsok is. Veszprémből jelentik: Veszprém-vármegye törvényhatósági bizottságában Mohácsy Lajos evangélikus lelkész kijelentette, hogy a pápa szózatát magukévá teszi ő is. Reméli, hogy mi, keresztények végre egymásra találunk — folytatta — és belátjuk, hogy egymás marcangolása helyett a közös vörös ellenséggel kell szembefordulnunk. A felszólalásnak lelkesen tapsolt a jelenlevő Rott Nándor megyéspüspök és a székeskáptalan többi tagja is. Azután Schandl Károly szólt fel és hangoztatta, hogy Magyarországnak azok között a nemzetek között van a helye, amelyek a bolsevizmus ellen nyíltan összefognak és csak a bolsevizmus elintézése után lehet szó a nemzetek megbékéléséről. Schrikker Sándor földbirtokos csatlakozott az előtte szólókhoz és hangoztatta, hogy a bolsevizmus ellen legbiztosabb fegyver a szociális reformok megvalósítása.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 fél, London 15.54, Newyork 306.87, Brüsszel 51.85, Milánó 24.15, Amsterdam 208.32 fél, Berlin 123.45, Bécs — schilling 56.70, Prága 12.68 fél, Varsó 57.80, Belgrád 700.

Gömbös Gyula állapota rosszabbodott. Budapestről jelentik: Szombaton reggel az a hír terjedt el, hogy Gömbös miniszterelnök állapota rosszabbodott. Kezelőorvosa azonban erősen cáfolja ezeket a híreket.

Oradeai hivatalos árak. A Mezőgazdasági Kamara árfolyama: búza 390—410, rozs 260—270, tengeri 320, csöves 110—130, árpa 280, zab 260, lucerna-lóhere (kg.) 20, széna 90—110, sertés (élő-súly kg.) 18—22 lei.

Timisoarai magánforgalom: búza 405—410, tengeri 300, zab 260, takarmányárpa 270, tavaszi árpa 290, korpa 240, muharmag 320, kismalmi liszt (30—70-es) zsákak 7860, nagymalmi liszt 780, lucernamag (kg.) 25, lóheremag (kg.) 28 lei.

Aradi hetipiac: búza 370—390, tengeri 310—335, árpa 320—350, zab 270—290, ujtengeri 250—270 lei.

Valuták hivatalos árfolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Francia frank 6.60—6.90, svájci frank 32.55—33.40, belgas 17—18, angol font 490—500, olasz lira 8.30—9.90, török font 78—81, dollár 99—110, német márka 38—40, hollandi forint 67—69, cseh korona 4—4.50, magyar pengő 24—26, osztrák schilling 23—24.60, zloty 18.80—19.50, szerb dinár 2.90—3.

Valuták szabadforgalmi árfolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Francia frank 11.15—11.25, svájci frank 55—56, belgas 28—30, dollár 165—167, angol font 845—85, osztrák schilling 32.50—33.50, dinár 3.60—3.70, olasz lira 12.25—12.50, hollandi forint 112—115, német márka 45—48, cseh korona 6.15—6.25, zloty 27—29, magyar pengő 32.75—33.25.

Rettenetes orkán pusztít Amerika partján. Londonból jelentik: Az Egyesült Államok keleti partvidékén az Atlanti Óceán partján mintegy 150 kilométeres sebességű váratlan orkán pusztít végig. Az irtóztató erejű orkán fákat csavar ki, háztetőket szed le. Különösen nagy pusztításokat végez az orkán Észak-Kaliforniában és Dél-Georgiában. A fürdőhelyek közönsége rémülten menekült védettebb helyekre. Az oceánról több hajó segélykérő jelzést fogtát fel. A Heuri-öbölben tartózkodott egy világító hajó, a vihar letépte horganykötéléről s most személyzetével együtt céltalanul bolyong az oceánon. Newyorkból jelentik: Az orkánnak eddig 44 halálos áldozata van, 67 ember eltűnt. A kár oly nagy, hogy még hozzávetőleg sem lehet kiszámítani.

Baiamarei festőművész nevével képhamisító szélhámoskodik az ókirályságban. Baiamare. Saját tud Köves László satumarei képügynök és hamisító basarabiai körutja során — mint a *Dimineata* írja, — Chisinauban a város védnöksége alatt a Nemzeti Színház előcsarnokában „kollektív” kiállítást rendezett ahol a „baiamarei irányzatot” mutatta be. A valóság ezzel szemben az, hogy egyetlen baiamarei festőművész se küldött képet a chisinaui kiállításra, hanem Köves a saját mázolásait állította ki, vagy egyes fiatal művész éhségét kihasználva, a potomáron összevásárolt képekkel állította ki a baiamarei festőkolónia mesterei nevében. A *Dimineata* művészeti beszámolójában Kiss Károly, Iványi Grünwald (!) neves festőművészekről olvashatunk dicséretes cikket, amit — nincs kizárva — Köves egy képpel honorált. Az ilyen képárúsok miatt éheznek festőművészeink s az ilyen lélekkufárok száműzésére kellene létrehozni a festőszindikátust. Ha egy ügynök, mint Köves László, értéktelen mázolásain túl tud adni azért, mert kiállítást rendez, hogyne tudnák munkáikat megfelelő áron eladni a művészek, ha végre tető alá hozzák terveiket.

* **Ritmikus és svéd torna tánciskola-jelentkezés.** Kellner Ady okl. tánc- és tornatanárnőnél. Beiratások naponta Oradea, Str. Gh. Dima 4.

Az angol király Londonba hívta Kőczé Antal magyar cigányprimást. Londonból jelentik: Eduárd angol király bécsi tartózkodása alatt — amint megírtuk — meghallgatta Kőczé Antal magyar cigányprimás játéktól is. Kőczé most az angol királyi udvarfőlével kapott és ebben Londonba hívták, hogy ott a királyi palotában egy estélyen közreműködjék.

Halálozás. Clujról jelentik: Az itteni járványkórházban tifuszban meghalt Fényes Antalné, az oradeai színház technikai főrendezőjének felesége, Fényes Alicenak, a cluj Magyar Színház fiatal drámai művésznőjének édesanyja. A fiatal asszony halála általános részvétet keltett. A gyászoló rokonság között van a b'hormezei régi nemes Fényes család is. A temetés idejét még nem közölték.

Vasárnap délelőtt Kolping—P. T. T. bajnoki mérkőzés Oradeán a Károly-nályán. Mindkét csapatnak ez lesz az első bajnoki mérkőzése és szép nivós küzdelemre van kilátás. Belépődíj nincs, de a csapatok felszerelésére és költségeinek megtérítésére önkéntes adományokat szívesen fogad a rendezőség. A mérkőzést megelőzőleg a Kolping és a CFR törpeí közötti találkozó bonyolították le.

Amikor a postátiszviselőt elbocsátják, utána pedig előléptetik. Timisoara. Saját tud. Fogas Józsefet, a főposta volt bélyegraktári főnökét az állományvel nem tudása miatt az évi június 1-én a szolgálatból elbocsátották. Fogas az elbocsátás ellen dr. Fehér Kristóf v. táblai elnök, ügyvéd utána a timisoarai Itélőtáblához fellebbezett. Dr. Fehér igazolta, hogy a volt bélyegraktárfőnök 1923 óta az összes nyelvvizsgákat sikeresen tette le, sőt a szintén román nyelvű szakvizsgákon is átment. Az elbocsátás indoka tehát nem helytálló. Közvetlenül az elbocsátás után Fogas Józsefet királyi rendelettel főtisztvé léptették elő. Az erről szóló leiratot azonban a posta visszaküldte azzal, hogy a nevezett már nem áll a posta szolgálatában. A tábla dr. Fehér Kristóf indokolását magukévá téve, megállapította, hogy Fogas József köztisztviselő s mint ilyen, csak előzetes fegyelmi eljárás alapján lett volna elbocsátható. Elrendelte továbbá, hogy Fogas József 15 napon belül állásába visszahelyeztessék, egyben pedig a postakincstárt 2400 lei perköltség megfizetésében marasztalta.

Nyisztor Zoltán

// **Felhőkarcolók**
Oserdők
Hazátlanok

(Délamerikai útiképek).

Ara 95 lei és portó.

Kapható: könyvosztályunknál.

Megjelent! Pintér-György:

A magyar irodalom-történet II. kötete

Ara 40 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál, ahol az I. kötet is kapható.

A két könyv nemcsak az iskolák részére elsőrangú kompendium, de csinos kiállításánál fogva, rendkívül alkalmas jutalomkönyv is.

30 ezer külföldi volt a pesti fürdőben. Budapestről jelentik: Budapest fürdőváros fürdőit ebben az évben 30.000 külföldi vendég kereste fel.

Bezárult a targumuresi ipari kiállítás. Bezárták Targu-Mures ipari kiállítását. Ezen a kiállításon a város kisiparának minden jelentősebb ága felvonult. A bíráló bizottság döntése alapján aranyérmeket kaptak: Csatlós Károly, Fülöp Albert, Timár Béla, Vigh István, Krausz Béla és Székely és Réti butorokért, Stahlberg János kályhákért, Knopf Vencel és az A. R. T. aragont dísztárgyakért, Domahidy Györgyné mézeskalácsért, Kertész Emánuel jégsekretnyékért, Fodor testvérek és Korondi Gerő kárpitosmunkáért, Reichsfeld Miklós villamos tárgyaikért, Nagy Márton butorfestésért, Csizmadia István, Seiler Sámuel, Süle András rezontvényekért, Mészáros Pál sodronyáruért, Vlasa György fémarcgyártásért, Papp József kerámiai művésztárgyaikért, Bartscht Károly képrámáért, Csáti Dezsd kegyvertmányáért, Albert Julianna művirágáért, Weisz Mór bőráruiért, Felméry Gyula szíjgyártóáruiért, Nussbaum Testvérek baba- és játékszerekért, Bórgyár Rt. bőrkesztyűkért, Szakács Viktor, Zamfirescu Andrei és Koros Péter cipőikért, Blénessy János, Bálint József, Koros Sándor, Sztójka György férfiruhákért, Szalai Jenő nőiruhákért, Hamlet testvérek tükrökért és Miklós Ferenc sportgyártmányaiért. Ezenkívül még az arra érdemesek között igen sok ezüstérmét is osztottak ki.

* **Az oradeai Kereskedelmi Csarnok nagy ősi vására** október 17—25. Féláru vasúti utazás az ország összes vonalain.

* **Elrontott gyomor** és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfúvódás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás eseteiben már egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűviz is igen gyorsan, biztosan és mindig kellemes hat. Az orvosok ajánlják.

Pethő József, Cluj utolsó magyar főjegyzője, felakasztotta magát. A régi város egyik jellegzetes alakja volt Pethő József városi főjegyző. Délceg magyar alak, tipikusan szép barna férfi arc, mindig frissen vasalt elegáns férfi. Fiatal jogászkorától a város alkalmazottja volt s haladt a ranglétrán a főjegyzőségig. Sohasem nősült meg. Az impériumvátozás után ingatlanforgalmi irodát nyitott, ami széleskörű ismeretel révén a nyugdíja mellett megélhetést nyújtott neki. Nem voltak anyagi gondjai, nem voltak ellenségei és senki sem tudott arról, hogy súlyos beteg lenne. Annál nagyobb feltűnést keltett ösütőrkön az esti órákban elterjedt hír, hogy az 58 éves főjegyzőt Balcescu-ut 19. szám alatti lakásán ablakának keresztfájára felakasztva találják. A öngyilkosságot még az éjszakai órákban követhette el. A takarítóje reggel kopogott, de hogy nem kapott választ, eltávozott és délbem újra zörgetett s hogy most sem kapott feleletet, rosszat sejtve, értesítette a háztulajdonost s közösen a rendőrséget. A rendőrség betörte az ajtót. Pethőt az ablak keresztfáján felakasztva, holtan találták, alatta a lába alól kirugott szék. A szobában égett a villany s az égy mutatja, hogy még aludt benne, tehát a hajnali órákban felébredt s ekkor követte el az öngyilkosságot. Házaasszonya szerint este még vidám hangulatban távozott hazulról és nem tud semmi magyarázatot találni Pethő tettére. Iróasztalán három lepecsételt levelet hagyott hátra, a rendőrségnek, Barha Ignác ügyvéd barátjának és Magyarországon lakó mostoha nővérének címezve. (Mostohaapja kvietált gyalogsági százados volt, mikor Pethő özvegy édesanyját elvette s ezután született a nővére.) Ezekben a levelekben tettét életuntággal és súlyos betegséggel magyarázza. Szombaton délután 4 órákban temették el a köztemető halottas házából ismerőseinek és barátainak nagy részvétel mellett.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik felejtethetlen leánykánk, Pötyikének, elhunyt alkalmával részvételükkel iparkodtak enyhíteni fájdalmunkat, ezuton is hálás köszönetünket nyújtjuk. Oradea, 1936. szeptember 19. Szabó Jure és családja.

Három út áll ön előtt!

a tökéletes és olcsó ruhafestéshez és tisztításhoz:

1. Strada Episcopie Ciorogariu No. 1.
2. Strada Episcopie Corogariu No. 34. Telefon: 8-53.
3. Piața Unirii No. 2. (Czillér mellett) Telefon: 5-53.

I. V. O.

* Lásposy Erzsébet zenetanárnő modern pedagógiai alapon tanít fiú- és leány növendékeket, kezdettől a művészi kiképzésig. Oradea, Strada Simeon Stefan No. 20.

A magyar honvédség új főparancsnok-helyettese. Budapestről jelentik: Horthy magyar kormányzó Vitéz Sipos gyalogsági tábornokot a magyar honvédség főparancsnok-helyettesét saját kérelmére felmentette állásából és nyugdíjba helyezte. Ugyanekkor Rapaics Richárdot altábornaggyá, lovassági tábornokká és honvédségi főparancsnokhelyettesé nevezte ki.

A béke parkja. Az Egyesült Államok és Mexikó kormányai egymással egyetértésben elhatározták, hogy egy hatalmas területen, körülbelül 150.000 holdon parkot létesítenek. A béke parkja néven. A park egyik fele az Egyesült Államokban lesz, másik fele Mexikóban. Nehéz lenne szebb és kifejezőbb szimbólumot találni a két nép közti béke megerősítésére. Vajjon a mi szegény, öreg Európánkban lehet-e majd valamilyen ilyen „béke parkokat” létesíteni?...

Kémtragédia a szovjet-lengyel határon. Kievből jelentik: A szovjet-lengyel határon újabb határc incidens történt. A szovjet határőrök ugyanis agyonlőtték egy embert, aki engedély nélkül át akarta lépni a határt. Attól a helytől nem messze, ahol a határc incidens történt, a rendőrök néhány bombát, gránátot és a határvidéket ábrázoló térképet találtak. A szovjethatárőrök szerint a talált holmik az agyonlőtt emberé voltak. A szovjethatóságok az ügygel kapcsolatban közleményt adtak ki, amely szerint a határon agyonlőtt ember az egyik szomszédos állam javára kémvizitátot akart felcsúsztatni.

V. György angol király trónbeszéde. Crow Henry londoni újságírónak az volt a becsüvége, hogy lapja közölje először V. György angol király trónbeszédét. Ezt csak úgy tehette meg, hogy maga szövegezte meg egy trónbeszédet. Ezért perbe fogták és a bíróság súlyos büntetést mért rá. Mikor a király értesült az ügyről, egyik miniszterének megparancsolta, hogy mutassa be neki a Crow szövegezte trónbeszédét. Miután figyelmesen átolvasta, kijelentette: Azt akarom, hogy Crow enyhe büntetést kapjon. Összehasonlítottam beszédét a magaméval és be kell vallanom, hogy az övé sokkal jobb.

Gázolt és tovább szaladt az autó Târgu-Mures főterén. Târgu-Mures. Saját tud. Bucuresti székesfőváros is nagyobb küldöttséggel vett részt a városok itteni kongresszusán. Az egyik fővárosi autó elütötte Tordai Sándor trafiktulajdonost, aki át akart menni a főter tüloldalára. Tordai súlyos sérüléseket szenvedett. Kórházban ápolják. A gázoló autó tovább haladt, változatlanul gyors tempóban, úgyhogy csak rendszámát tudták felírni.

Letartóztatott nyomdatulajdonos. Timișoara. Saját tud. A sziguranca letartóztatta Anwen-der Henrik nyomdatulajdonost, mert Ramneanu Máriausz szigurancafőnököt öklével a szemé- nél megebezte. Kettőjük között ugyanis viszály keletkezett, mert a szigurancafőnök kifogásolta Anwender cégtábláját. Ez a „Tipografia Germania” felírást viseli és fekete-fehér-piros színben van tartva: Németország színei. Ezeket kifogásolta a szigurancafőnök.

Megjelent a háborus regények legújabb remeke.

P. Markó Marcell O. F. M.

Szibérián át a kolostorig

195 oldalas könyv. Első oldalától az utolsóig lebilincselően érdekes.

Ara 60 lei és 10 lei portó

Kapható könyvosztályunknál

Meglopta a vasúti pénztárost. Satu-Mare. Saját tud. A sighetli vasúti vonat Csehszlovákián vezet keresztül. A busnyaházi állomáson néhány perccel időz, mert a román vonat a pályahasználat fejében a cseh állomások között külön kocsikban személyforgalmat bonyolít le. A busnyaházi állomáson éjszaka csak egy tisztviselő van szolgálatban, aki pénztárnok és forgalmista is. Egy fiatalember az ellenkező irányba kért jegyet, mint ahogy a sighetli vonat indult s amikor erről felvilágosították, azt felelte, hogy tovább vár a váróteremben. Később a tisztviselő ki- ment, hogy megadja a jelt az indulásra, de amikor visszajött, a pénztárt kifosztva találta. Első gyanuja a titokzatos jegykérőre esett, aki már megszökött. A pénztárban hétszázötven csehko- rona volt.

Fejenként tíz évi börtönrre ítélték a julius ötödikén letartóztatott szélső baloldali izgatókat. Bucuresti. Saját tud. A bucuresti hadbíró- ság többnapos tárgyalás után tegnap hirdette ki az ítéletet Gross József, Geizler Martin, Anghel Schor, Nisea Rabinovici és Micinic Anna ügy- ben, akiket azzal vádoltak, hogy július 5-én az államrend ellen izgattak és feldúltak több uj- ságárusító kioszkot, ahol nemzeti irányu lapo- kat árultak. A hadbíróóság az öt vádlottat 10–10 évi börtönrre és egyenkint ezer lei pénzbírságra ítélte.

A timisoarai színházat Szabadkay, akit a magyarság támogatott, egy hónapra, Kozma két hónapra kapta meg,

de ha román társulat jön vendégszerelésre, a színházat át kell engedni

Timișoara. Saját tud. Habár a városi időközi bizottság csütörtökön a magyar színház ügyét levette a napirendről, Coman Agoston időközi- bizottsági elnök pénteken meghozta a döntést. Együttal nemcsak a magyar színésivad ügyében határozott, hanem általában az egész színházi beosztást ejtette meg. Eszerint úgy döntött, hogy elsősorban a német színház kerüljön sorra s az nyissa meg a szezon. A banati német Kultur- verein kérelmére a Deutsches Landestheater já- tékidéjén megállapította s ennek november hó- napra bocsátja rendelkezésére a színházat. De- cemberre Szabadkai József satumarei színigazga- tó kapta meg a színházat. Januárra és februárra azonban a Kozma-Inke aradi színtársulata.

Szabadkainak tehát, akit a Magyar Párt, il- letve a magyar lakosságot támogatott, csak egy hónapra adták ki a színházat, míg Kozmáéknak két hónapra. Ezenkívül Kozmáék még április hó 20-ától május 5-éig is tarthatnak előadásokat, a német színház viszont március 28-ától április 18-áig is játszhat. Valamennyien azonban azzal a kikötéssel kapták meg a színházat, hogy ha a szezonjuk alatt bármikor valamelyik román színtársulat vendégszerelésre jelentkezik, az ezek által kívánt napokra át kell, hogy engedjék a színházat.

Mindenesetre jellegzetes, hogy Szabadkay Jó- zsef, akit a Magyar Párt, illetve a város magyar lakossága kívánt — s ezt a kívánésgot megfelelő formában Coman időközibizottsági elnök tu- domására is hozták — szintén megkapta a színházat — egy hónapra, míg Kozmáék két hó- napig játszhatnak. Az a tény azonban, hogy Sz- abadkai „is” megkapta, mégis jelentős, mert vi- lágosan igazolja, mennyiben igazak, illetve nem igazak az irredenta-vádaskodások, amelyekkel a városhoz érkezett írásbeli feljelentésben vádolták meg Szabadkai. A város ugyanis a feljelentés után behatóbb információkat szerzett be.

Szabadkai József színigazgató szeptember hó 26-án kezd meg ezidei színiszezonját Sibiuban, ahol október végéig játszik. November 1-étől 30-áig Baia-Mare-n játszik, decemberben Timi- șoaran és január 1-én Satu-Mare-n kezd a sze- zont. Egyelőre ennyi biztos. A timișoarai színi- vadra vonatkozólag kijelentette, hogy a legfris-

* Influenza, spanyoljárvány, torokgyulladás, az orr és garat elnyálkásodása, a mandolák megbetegedése, valamint izületi hajók vagy tüdő- csucshurut esetén gondoskodják arról, hogy gyomra és belei a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával gyakran és alaposan kitérítettassanak. Közkórházak főorvosai meg- állapították, hogy a Ferenc József víz lázzal já- ró fertőző betegségeknél is nagy szolgálatot tesz a szenvedő emberiségnek. Az orvosok ajánlják.

Hathónapi fogháza ítélt a törvényszék a halálosvégű késelés tettesét. Oradea. Saját tud. Ez év áprilisában történt, hogy a 21 éves Mihály Imre cipészsegéd az Alexandri-utcai Bogdándi- vendéglőben mulatott cimboráival. A legény ki- ragadott a szintén ott mulató Takács József ke- zéből egy orgona ágat. Takács hevesen kikérte ezt magának és visszakövetelte a virágot. Az it- tas legények csakhamar szóváltásba, majd vere- kedésbe kezdtek. Mihály Imre cimborái mintegy tizenötön Takács Józsefere rohantak és ütlegeini kezdtek. A szorongatott fiatalember kést rántott és azzal védekezett. Késével kicsi sebet ejtett Mihály Imre szíve táján. A sebesült legény eleinte csak tréfára vette a dolgot, visszaült tár- saival asztalukhoz, hogy tovább folytassák a mulatozást. Csakhamar elgyöngült és eszméletét veszítette. Azonnal a kórházba szállították az esz- méletlen embert, hol kiszüvedett. A törvényszék ma ítéltékett Takács József felett, aki gyilkosság vádjával került a vádlottak padjára. A bíróság hat hónapra ítélt Takács Józsefet szándékos emberölés címén. Az ügyész és a vádlott is fel- lebbeztek.

Két bukott diák inzultálta az igazgató- ját. Târgu-Mures. Saját tud. Páldátlan bot- rány színhelye volt az állami liceumi igaz- gató lakása, ahol váratlanul megjelent az in- tézet két elbukott diákja, Popa Manoil IV. oszt. és Moldovan Ioan III. oszt. ta- nulók s az intézet igazgatóját felelősségre vonták, majd tetleg inzultálták. Az intézet tanári kara azonnal összeült és a bíróság hat hónapra ítélt Takács Józsefet szándékos emberölés címén. Az ügyész és a vádlott is fel- lebbeztek.

de ha román társulat jön vendégszerelésre, a színházat át kell engedni

sebb újdonságokat hozza színre, így többek közt a Néma levente, Csárdás, Csavargólyán, Csoda- hajó, Szonja stb. darabokat. Azonkívül két ro- mán szerző darabjainak bemutatóit tartja Timi- șoaran. Az egyik darabot Gróf László fordítja magyarra, a másik fordításáról Isac Emil mű- vészeti vezérfelügyelő gondoskodik. Szabadkay társulatának tagjai között vannak: Trillap Ilon- ka, Monori Kató, Krémer Manci, Palucz Vilma, Kőszegi Manyi, Badóci István, Szabados Árpád, Mihályi Károly, Szabadkai Miklós, Karácsonyi Miklós, Némedi István, stb. A társulatát Szabad- kai különben még további kitűnő erőkkal kiegé- szíti.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA.

„Serviciul Economic”.

No. 38061—1936.

PUBLICAȚIUNE.

Primăria Municipiului Oradea, aduce la cu- noștința celor interesați ținerea licitației publice cu concurs de oferte și tratere prin bună învoia- lă, pentru vânzarea loturilor de case situate în prelungirea străzii Mărăști cu 86 cu o suprafață de 231 m. p. și No. 85 cu o suprafață de 231 m. p. conform hotărârii Comisiei Interimare No. 38061 —1936, care va avea loc în ziua de 7 Octomvrie 1936, orele 10 a. m. în biroul Serviciului Econo- mic, Etaj I, camera No. 28.

Concurenții odată cu depunerea ofertei închi- se vor depune și un vadiu de 50% din suma ofe- rită în numerar sau efecte garantate de Stat.

Licitația publică cu concurs de oferte și tra- tare prin bună învoială se va ține în conformita- te cu dispozițiunile Legii Contabilității și a nor- melor în vigoare.

Condițiunile de vânzare și Caetul Sarcini se pot primi la Serviciul Economic între orele de birou.

Oradea, le 18 Septemvrie 1936.

Președintele Comisiei Interimare:
Bledca.

Secretar General:
Dr Voștinar.

NÉPFRONT

Irta: DR LÉBER JÁNOS

Ez is egy új szó. Nagyképű és hazug. Mert semmi köze az igazi néphez. Egy törpe, városi, idegenfajta vezetők járszalagján haladó kisebbség botor álmainak, beteg vágyainak hordozója, hírdetője, — képviselője csupán. Alig másfél-éves a szó. Ott a Pireneusokon túl, az a bizonyos baloldal találta ki és teremtette meg a benne testet öltött fogalmat, amely 8 hét óta 200 templom szétválásában, 150 szerzetes-ház felégetésében, az ártatlanok tizezreinek megkínzásában és megölésében éli ki és valószínűleg a „népfront” nevében állítólag alkotmányosan kapott hatalmát.

A spanyol példát ez év tavaszán a francia baloldal is átvette s ugyancsak egy hazug „népfront” köpenybe alát magához ragadta a hatalmat. Franciaországban éppenugy, mint Spanyolországban a szabadkőművesesség politikai szállásmestereitől; a polgári radikálisoktól a kommunistákig húzódik ennek a népi egyesülésnek arcvonala.

A legutóbbi választások során Belgiumban is megkísérelték a néparcvonal megalakítását; itt azonban a katolikus tömegek józansága, nem utolsó sorban pedig az ellensúlyként, márvól-holnapra friss és lebírhatalan erővel a politikai porondra ugrott reziszták huszáros bravurja megghiúsította a szocialista-kommunista remények vtrághaborúját.

Legujabban Jugoszláviában kísérletezik egy szép radikális multtal rendelkező, politikai számkiveteltsége miatt azonban bolsevista szellemmel és sok moszkvai arannyal fertőzött baloldal a „népfront” megalakításával. Macsek lapja óva inti ennek a mozgalomnak szellőztetőjét: a Politikát, hogy hagyjon fel ezzel a mérész és veszélyes kísérlettel, mert sem a horvátok, sem a szerbek nem hajlandók egyéb gondjuk és bajuk fölé még egy ilyen alakulat okvetlenkedésével való törődést is vállalni.

Lehet, hogy másutt, más országokban és csirázik már egy néparcvonal alakításának vágya azokban a keblekben, melyek mindannyiszor megdobannak, valahányszor Caballero, vagy Blum Leo győzelmeire, hatalombirtoklására gondolnak; minket azonban ennél a csirázásnál jobban izgat és érdekel most az a kérdés, mi az oka a népfrontok ily gyors és nagy kiterjedésű elszaporodásának; mi tette lehetővé, hogy a közel évszázados doktrínájához és taktikai dogmatikájához oly gyorsan ragaszkodó szociáldemokrácia és a polgári világrenddel még élesebben és még dacosabban szembenálló kommunizmus, a gyűlölt polgárságnak egyik részével, — még átmeneti tanbeli áldozatok árán is — össze tudtak és össze tudnak fogni.

A feleletet a feltett kérdésre könnyen megadhatjuk. A radikálisok „polgári” lelkületének szétmállása oly nyilvánvaló, annyi adat bizonyítja, hogy a velük való társulás a szocialista, vagy kommunista célok elérésére veszélyes nem lehet. Tudják ezt jól a marxista szállásokon: Párizsban, Madridban, Moszkvában egyaránt. A szociáldemokraták és bolsevisták között még kevesebb az együttműködés akadály. hiszen a két szemlélet között nem eszmei, nem lényegi, hanem csak taktikai eltérések vannak. Összecsapásuk, ha itt-ott megtörtént vagy megtörténik most is, sohasé komoly, nem a vezérek igazi akarata szerint való, hanem csak a nem egészen beavatott, a dogmatikát a taktikával folytonosan összetévesztő, a maga pártnevére és pártállására halálisan féltékeny tömeg munkája, öntudatkülése. Ami sose árt. Inkább használ. Élesíti a harci kedvet. Az ingadozókat megerősíti és hozzászoktatja a gyengéket a legyervehez, vérhez, halálhoz, mint az igazi forradalom nélkülözhetetlen rekvizitumaihoz.

Ezeknek a lelki lehetőségeknek konkrét kibontakozási alkalmat, sőt kényszerűséget az a titkos parancs adott, melyet a két év előtt meg-

tartott bolsevista kongresszuson a kommintern fáradhatatlan tervkövacsai fogadtattak el a világ minden részéből Moszkvába sereglett szervező elvtársakkal. Okulva a sok kudarcra meg-tűzdelt tapasztalatokon, kimondta a kongresszus, hogy a kommunista ige hirdetőinek szaktaniok kell az addig követett elzárkózási politikával. Be kell húzódnok minden polgári egyesülésbe. Magukévá kell tenni látszólag azok eszméit, céljait is. Bizalmat kell, hogy nyerjenek. Kezükbe kell venni a tömegek vezetését és irányítását s így, belülről kell megfurniók a polgári gondolat hadállásait: az akolban bent kell megfogni, elkábítani, megfertőzni a naiv, sokszor buta polgári juhocskákat.

Ennek a parancsnak elhangzása óta indult meg a közeledés azok között a pártok között, amelyek világnézetük és programjuk szerint legközelebb állnak a bolsevista gondolatrend-szerhez, jelül annak, hogy a kommunista sejtek tagjai jól teljesítették a parancsot és sikeres sugalmazói lettek a polgári pártok keretein belül és ennek a Moszkva által diktált egyesülésnek. Nagy rövidlátásra vall, hogy sem Zamoráék, sem Azanáék, sem Herrioték nem látták ezt ilyen tisztán és világosan, vagy ha látták, nem védekeztek ellene idejekorán. Optimista reményekre semmi okuk nem volt. Nem hihették azt, hogy ami nem sikerült egykor Mirabeaunak, Széchenyinek, vagy 2 évtizeddel ezelőtt Kerenszkinék és Károlyi Mihálynak, az nekik sikerülni fog. Mint tanult radikálisoknak, tudniok kellett volna, hogy a forradalom rohanó folyam. Benne nincs megállás. A józanság partjait hamar elöntik a megáradt szenvedélyek egyre gyorsuló és vaduló hullámai. Hiába minden jószándék, minden igyekezet: a felgyújtott tömeg éhsége határtalanul válik és felfalja mindent, ami útjába kerül. Felfalja azokat is, akik mérsékletre intik, vagy akik figyelmeztetni merik az esztelenségig fokozott igények tarthatatlanságára. Így jártak a spanyol népfront megteremtői is, akik közül sokan elmenekültek már az égő pokolból; mások a nemzeti felkelők táborában igyekeznek jóvátenni azt, amit nemzetük ellen vétek. De vannak olyanok is már, akik, mint egykor Danton, vagy néhány héttel ezelőtt Zinovjev és Kamenjev, áldozatul estek a föléjük kerekedett, először azonban általuk alkalmazott erőszaknak.

Blum Leonak, a francia népfront vezérének sincsenek jobb kilátásai a jövőt illetően. A szocialista kormány megalakulása után nyomban a szakszervezetek kezébe csúszott át a hatalom. Az első francia munkás-kormány mézeshegyi hetekig tartó sztrájkok keserítették meg. Hiába apellált a nagy néptribun a szocialista fegyelemre; hiába kért türelmet, hogy várjanak, legyenek bizalommal, hiszen választott vezéreik kezében van az intézkedő hatalom, akik ha lassan is, előbb-utóbb mégis valóra váltják a legvérmesebb munkásálmokat is — a kommunista agitátoroktól feltűzött, kritikátlan tömeg nem hallgatott már az okos szocialista szóra sem. Egymás után szállta meg a gyárakat és áruházakat s rövid négy hét alatt nagyobb gazdasági kárt okozott, mint egy negyedországot elborító jégverés. Blumnak csak a legnagyobb erőfeszítéssel és igen nagy, hatásai-ban ma még fel sem mérhető áldozatok árán sikerült megnyugtatóni a kedélyeket és megszüntetni a munka-leállítást. A nyugalom nem tartott sokáig. A mindinkább bolsevizálódo szakszervezetek újabb teljesíthetetlen kívánságokkal álltak elő s mivel a kormány ezeket sem tudta kielégíteni, a teljesen kommunista irányítás alá került tömegek újból veszedelmes sztrájkot kezdtek. Hogy ennek mi lesz a kimenetele, azt előre látni nem lehet. De sejteni igen. Blum Leo félre nem érhető határozottsággal kijelentette, hogy ha nem tud belátásának, akarátának érvényt szerezni, átadja a hatalmat annak, aki a „nép” felfogása szerint az államvezetésre alkalmasabb. Hogy ez csak a hírhedt kommunista vezér, Thorez lehet, ahhoz kétség nem fér.

Igy kezd lassan beteljesedni Blum Leon az a tragédia, amelyet néhány évvel ezelőtt Jules Romáines írt meg „Diktátor” című drámájában és amelynek politikai helytállóságát éppen Blum Leo, a politikus és finom tollu esztéta vonta kétségbe. Denis, szocialista vezérről szól a történet, aki tántoríthatatlan híve a szocialista világnézetnek és amikor uralomra jut, mindent megtesz, hogy a dolgozó-osztályok sérelmeit orvosolja és terhükön segítsen. De a nép-

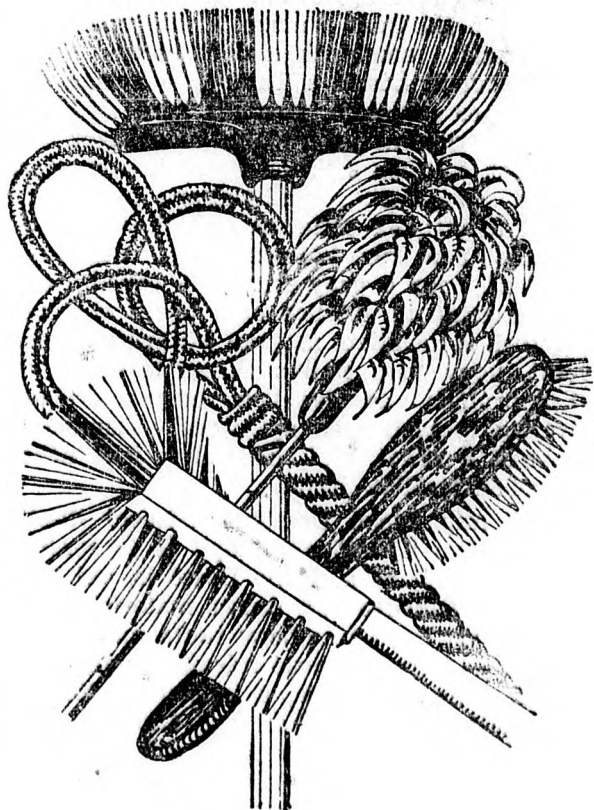
nincs megelegedve azzal, amit tett. A kormány-megalakítást követő napon már nem járnak a vonatok az országban; kitér az általános sztrájk. Denis egyideig próbálja szép szerével meggyőzni, megnyugtatóni a népet, de amikor látja, hogy ez nem megy, az ország és a nép igazi jólétének megteremtése és a végveszély elhárítása érdekében, a legortodoxabb szocialista dogmatikát féltetve diktatúrát teremt.

Blum annakidején határozottan szembe-szállt a dráma politikai elgondolásával és megoldásával, nem is sejtve, hogy alig két évvel később rajta próbálja ki az élet Denis problémáját. Sajnos, a jelek úgy mutatják, hogy belőle nem lesz drámai hős, csak egy szürke kis mellékszereplő, akit a nálánál erősebbek, határozottabbak akkor tolnak félre, amikor akar-nak.

A kommintern két év előtt kiadott taktikája — úgy látszik tehát — jól bevált. Egymásután teremnek és rohamosan érnek be átkos gyümölcsei. A népfrontok mindenütt a kommunizmus szálláscsinálói lettek. Ez természetes is. A világ erkölcsi és gazdasági egyensúlya kibillent. A materialista világnézet hatása most mutatkozik meg. Az anyaghoz ragadt az ember, mint a légy az enyves papírhoz. Nem tud tőle szabadulni. Nem is akar. Minél közelebbi, minél nagyobb földi mennyország után vágyik. Mennyeg neki, meddig tart és hogy mivel fizet érte. Arra hallgat tehát és az után megy, aki ezt ígéri neki. Ebben pedig a kommunisták utólréhetetlenek. A szedités világbajnokai. Mindent, azonnal meg lehet kapni náluk. Ki, melyik polgári vagy szocialista párt tud ebben velük versenyre kelni?! A lelkiismeretlenségben, az igények felfokozásában, a szenvedélyek felkorbácsolásában? Egyik se. Le kell tehát hogy maradjanak a versenyben s ha nem akarnak polgárháborút, át kell adják a hatalmat azoknak, akik náluk is jobban be tudják csapni a népet.

Minden népfront sorsa ez. Természetes és törvényszerű. Csak az a csodálatos, hogy ezt nem akarják látni és főleg pedig belátni azok, akiket radikális világnézetük a veszélyeztetett polgári arcvonal balszélére sodort s itt akarnak határos és éberszemű őrtállói lenni annak a polgári kulturának és civilizációnak, amely főleg gazdasági téren nekik termi a legzesebb gyümölcsöket. Vagy talán látják a következményeket s talán éppen ezért a keresztény erőket sorvasztó, évszázados keresztény értékeket romboló következményekért fognak kezét a népfrontok kereteiben Moszkva bérenceivel?

A nagy takarítás pénztakarítás, ha szükségletét

Havranek-nél

Bulevardul Regele Ferdinand 12
szerzi be.

70 éves cég.

Saját műhely.

Katona Jenő:

Az aszfalt apostala

Egy nagy életnek, helyesebben szólva egy nagy életprogramnak rajza Sonnen-schein, Berlin híres apostoláé. Az egy-ház szociális arcának apológiája ez a könyv.

Ára 35 lel és portó.

Kapható: könyvosztályunknál

Titánok az új magyar irodalomban

Írta: Rády Elemér

Budapest. Az utóbbi időben a magyar irodalom egy csoportjánál különös stílus honosodott meg. Időközönként füzetek, könyvek jelennek meg, amelyeknek írói mintha magasabb küldetés birtokában lennének. Olimpuszi magaslatokról mondanak ítéletet elevenek és holtak fölött. Prófétai hangokat vélünk hallani s csak ha jobban figyelünk, ha mélyebben nézünk a dolgokba, látjuk meg, hogy a profétai páthosz mögött pletykázó, gyanúsító dühöngés van. Az irodalomnak ez a része a profétizmus göggyével egy eddig ismeretlen fogalmat honosított meg a magyar irodalomban: a pletykát. Új hang ez, mert a magyar irodalom sohasem volt a pletyka melegágya. Irodalmunkban volt dekadencia, volt erotika, volt beteges tünet — ezek is csak mindenkor a nagy elszánások és elhivatottságok mögött húzódtak meg, de a pletyka, a saját és más szennyésének a kitergetése sohasem honosodott meg nálunk.

Ezt a különös stílust Szabó Dezső ismertette meg nálunk s profétai pátosza iskolát teremtett, amely az epigonok seregét nevelte. Ma is ezt az irányt „irodalmi” szinten ő és leg-hűségesebb tanítványa Németh László jelentik.

Szabó Dezső egy idő óta havonta megjelenő füzetet ad ki. Részben régebbi tanulmányait, részben az új termését gyűjti kötetbe, cikkeket, novellákat, megjegyzéseket s tekintélyes részben legszemélyibb anyagi ügyeit teregeti ki. Szabó Dezsőnek ez a legújabb vállalkozása — immár közel húsz füzet — a közönséget nem lepte meg. A kétségtelenül döbbenetes erejű *Elsodort falu* után az író hozzászólt, hogy a nagy meglátásokat mindig vegyítette profétai dühének hulladékaival és legrajongóbb hívei is mindig „szelektáltak”, ha a „nagy Szabó Dezsőt” akarták bemutatni. Ezeknek a személyes ízü füzeteknek a kiadása akkor fogamzott meg Szabó Dezsőben, amikor tanítványa, Németh László „Tanu” címen egy folyóiratot indított, amelyben sürítve kezdte gyakorolni mestere módszerét s profétikus hevületével túlszárnyalta Szabó Dezsőt is. Szellemi atyjában ekkor ügylátszik feltámadt a féltékenység a fiú iránt s maga is megindította füzet-sorozatát, amelynek első és utolsó betűjét, mint Németh László a Tanu-t, ő maga írja. Politika és irodalom, szociális kérdés és világnézet, társadalmi és irodalmi nagyságok sorra kerülnek ezekben s Szabó Dezső itt sem marad hűtlen magához: csalhatatlan biztonsággal mond ítéletet, ex cathedra nyilatkozik, ellentmondást nem tűr, kopaszra tarol maga körül mindent, hogy a nagy semmiből egyedül emelkedjék aztán ki. Közben nem felejtí el minden füzetben a hálátlan magyar közönség szemére vetni, hogy nem hajlandók méltóan eltartani őt, a profétát, az egyetlen magyar értéket s alyailag veregeti meg nyilvános elszámolásban azoknak a vállalt, akik hódolatuk jelét néhány pengőben lerótták iránta.

De míg Szabó Dezsőből kiérezni itt-ott a nagy mesélő lüktető ritmikáját is és sorai között megszólal az a Szabó Dezső is, aki alkotó erőben bővelkedve egy durva materialista bálványt, a vér és föld emberét tudta megformálni egykor, — Németh László írásaiból csak a hálószobák fülledt levegője, a tehetetlen düh gőze és a beteges hiszterika kórszaga érzik ki. Szabó Dezsőből itt-ott kitör valami robusztus erő, ilyenkor — minden világnézeti szempontot félretéve — megállapíthatjuk, hogy nagy alkotásokra képes, addig Németh Lászlónál mindent megöl a hisztrikus szétesettség, a nagy problémák, az értékes elemek elvesznek. Úgy érezzük, hogy valami híg, kesernyés lében úszik az egész feltalálás, amelyet ha megízlelünk, csak valami keserű és undorító utóíz érzünk a szánkban. Szabó Dezsőnél azt érezzük, hogy profétikus dühében maga-magát szám-

űzte a társadalomból, baráttalanul és társtalanul él ön-ön szeretete rabságában és számkivettségében Németh Lászlónál viszont azonnal észre vesszük, hogy egy-egy Szabó Dezső-i gesztussal folytonosan megkísérli kiugrani a polgári világból, de hiányzik a nagy elszánás és bátorság, hiányzik az erő s következetesen visszahull a polgári létbe és a kispolgári örömlők közé. Szabó Dezső a társadalmon és osztályon kívül álló lény, aki ép ezért sohasem fog tudni pozitívet alkotni, Németh László azonban *tipikus nyárspolgár*, aki minden belső elfojtottságát és osztálykeserűségét az áldacchan éli ki. Gazdasági programot ad mitológiai alapon, fecsegéseket kever az irodalmi esszébe, pletykaszuhatagga duzzasztja önéletrajzát, tippor maga körül, de minden sora után nyitva marad a kérdés, hogy miért van mindez. Szabó Dezsőnél még sok mindent megértettünk, hisz megismerhettük hús és vér mitoszából felépített egyoldaluan materialista falánk világát, de hol van egy legalább ehhez hasonló sivar világkép Németh Lászlónál?

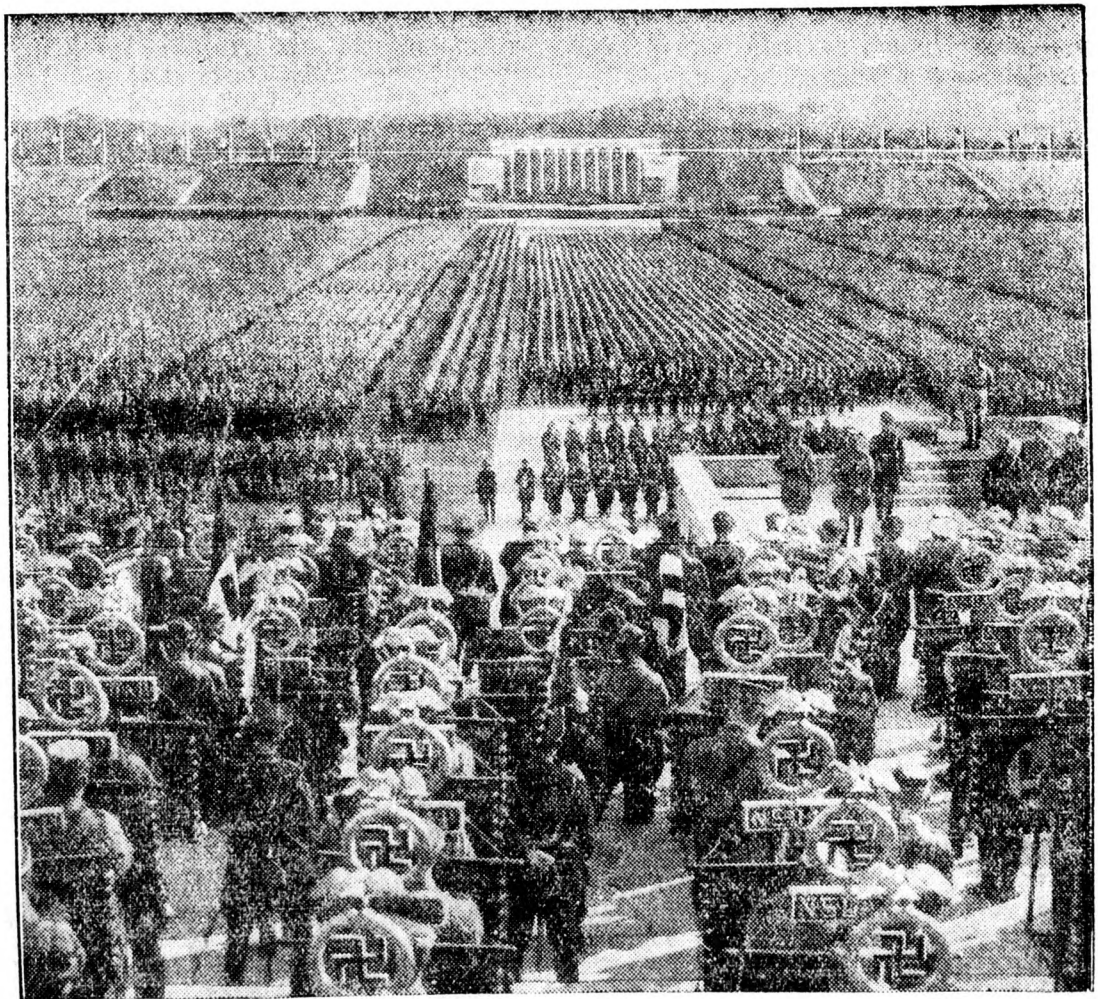
Mindketten profétáknak vélik magukat, isteni küldetésűeknek hiszik magukat, mint Buddha vagy Mohamed. De hol van náluk az a profétai erő, hol a fölény? Félproféták ők, akik a nyugalom és fölény helyett pletykázó dühvel rohannak mindenkinek, gyanúsító hisztrikus félelemmel kicsinyítenek le mindenkit, saját epigonjukká degradálnak minden író s önhitük szárnyain emelgetik magukat az önépített olimposzra, hogy a végén egymást is megrohanják. Szabó Dezső például egyik füzetében már Németh Lászlóba mar, mert bántja őt epigonjának szerepe.

De míg Szabó Dezső beteges narcisszizmus miatt mar bele mindenki, aki közel kerül hozzá, vagy akiben egyedüli profétasága

veszélyeztetőjét látja, addig Németh László l'art opur l'art beteges kéjjel szaglászik mindenfelé, szimatolva jár-ke, beteges kamasz módjára les be hálószobák és öltözők résein, hogy azután egy hamis pózba vágja magát s mint csalhatatlan bíráló feljegyezze, hogy milyen szag uralkodik a lakásokban, merre vezetnek férfiak és nők rejtett útjai, — mindezt körünyálazza s kitergeti a nagy nyilvánosság elé. A szegény polgár egy ideig csodálkozva nézi, hogyan került be az „irodalomba”, hogy azután felocsudva kétségbeesve meneküljön az író elől, aki legszemélyebb ügyeibe, hálószobájának titkai közé is belevájkál, mert — mint ő mondja — az írónak mindent szabad, sőt kötelessége meglátni és leleplezni.

Vajjon mit szól majd egyszer az irodalomtörténet ehhez az áporodott atmoszférához, amelyet ez a két megvadult titán áraszt bele az irodalmi élet tiszta levegőjébe? Vajjon nem lesz-e egykor szomorú kórkép e, hogy egyszerre két „önfelkent apostol” is hívókra talált a „közönségnél”? És vajjon nem kap-e ez az orránál fogva vezetett közönség, a maguk is kigúnyoltak és leleplezettek — valami csömörfélet, ha ez a pletyka-irodalom még sokáig tart. Ugy hiszem, ha ezek az újraéledt titánok, ezek az álproféták sokáig öntik még el az irodalmat profétizmusuk hulladékaival, a közönség felől lassan egy hatalmas undorfolyam indul meg az irodalom felé. A közönség már úgy is kezd skeptikussá válni az „írást szent hivatásával” szemben. Ha ez az önmagábahajló, kifelé csak gennyet és sarat fröcskölő irodalmi stílus még jobban meghonosodik, az irodalom, a valódi írói hivatás is, nemcsak a Szabó Dezsők és a Németh Lászlók pletykálkodása — az írók magánügyévé válik.

Szabad-e hagyni, hogy két-három ember beteg narcisszizmus és dühödsége még szélesebbre vágja e szakadékot író és olvasó, irodalom -s közönség között? A Szabó Dezsővel elindított és Németh Lászlóval a mélypontig jutott titánkodó, profétai pózokban tetszelgő pletykairodalomnak el kell tűnnie, ha azt akarjuk, hogy azokat, akik igazi és nagy eszmények jegyében belső szenvedésektől átizzottan szolgálgják az irodalom ügyét, ne szakítsuk el azoktól, akikhez szólniok kell — a közönségtől. Mert az irodalom közügy, még akkor is, ha a Szabó Dezsők és Németh Lászlók a maguk magánügyévé akarják zsugorítani...

Diszfelvonulás Hitler előtt

Az óriás méretű „Luitpoldarenát” zsufolásig megtöltötték a különféle osztagok felsorakozott oszlopalakulatai.

Budavár visszafoglalásának jubileumi emlék-kiállítása

Irta: dr Gergely Pál

(Budapest. Saját tudósítónktól.) Az Üllői-úton magyar építőmódban pompázó Iparművészeti Múzeumban állította ki a főváros vezetősége azokat az emléktárgyakat, amelyeket különböző bel- és külföldi gyűjteményekből szedett össze 1686 világlejtelmes törökverő eseményének vonatkozásai révén. Az anyag művészeti és történelmi értékessége és egybevetése Layer Károly muzeumigazgató érdeme, aki Iparművészeti-muzeumi munkatársaival együtt hosszú hónapok munkájával állította össze az ostromra vonatkozó képeket, egykorú metszeteket és rajzokat, festményeket, valamint városrajzokat és térképeket. Nem kis munkát adott a különböző múzeumokból és magángyűjteményekből összeszedni a XI. Ince pápára, I. Lipót császárra, valamint a dicsőséges várbevételre vonatkozó egész egykorú irodalmat, nagyrészt ritka könyveket, naplókat és a császár és hadvezérrel emlékérméit, amelyekből közel 100 darabot láttunk.

XI. Ince pápa mellszobra

XI. Ince pápa márvány arcmása fogadja a nagyterembe belépőt, azé a kiváló pápáé, aki Európa uralkodóinál éveken keresztül sürgette Budának, „Stambul kulcsának” felszabadítását, aminek ékesen szóló bizonyítékát látjuk egyik tárlóban: Lipót császár, a lengyel király és Velence dogeja megegyezési okiratát, 1684. március 5-ről, eredeti aláírásokkal és pecsétekkel ellátva. (A bécsi állami levéltárból.) Ince pápának egykorú ismeretlen szobrásztól való reliefjét egyik Pesten élő Odescalchi herceg adta kölcsön, minthogy ez a nagy pápa (kinek szobrát a közelgő október 5-én leplezik le a budai várban) éppen Odescalchi Benedek volt.

Négy hatalmas falkárpit hirdeti egyrészt a felmentő keresztény seregek fővezére, Lotharingiai Károly herceg dicsőségét, másrészt a francia gobelin-művészet tökéletességét, melyek 1735 körül készültek Nancy mellett egy telepen. Színes gyapjuból, csomózott eljárással készült remekművek ezek, Erbel kartonjai után; kettőt, a 7,5 és 4,5 méter méretű, valamint 6,8 és 4,2 méteres gobelint, melyek Károly herceg hadjelentést ábrázolják Budavár alatt, a magyar királyi palota terméből hozták le. A másik két óriási gobelin Bécsből kölcsön van itt: egyik a herceg budai diadalmenetét ábrázolja, a másik a janicsárok lemészárlását. Felejthetetlen a falkárpitok most is eleven színeinek harmoniája, a csataképek mozgalmassága és tökéletes művészi rajza. Nem érdektelen az sem, hogy Bécsben még vagy húsz hasonló falkárpit hirdeti a Burgban, Lotharingiai Károly dicsőségét.

A budai ásatások műkincsei

A kiállított anyag könnyen áttekinthető, mert az iparművész szakértők ügyesen csoportosították a metszeteket, térképeket és csataképeket körben a falon, valamint üveges tárlókban az ostrom idejében viselt fegyverzetet, ruházatot, löszerszármot, sőt négy szekrényben azokat a cserepedényeket is, amiket budai ásatások dobáltak felszínre az egykor török háztartások romjaiból. Nagyjából a kiállított anyag egyik fele magyar emlékeket, másik pedig török holmikat tartalmaz. Hosszas volna leírni a vonszoló pisztolyok, 5–6 kilós súlyú és díszesen kiállított puskák, harci csákányok, kengyelék egész sorát, de ki kell emelnem azt a két harci fokost, amelyet magyar hajdúk vágtak a tarfejű törökökbe: az egyik kitaraszos vassal, a másik pedig u. n. betyár-tehnikával virágdíszekkel bekarcolva. A kardok és török között másfél méteres, óriásokra szabott példányokat is látunk. Tölténytartó bőrvövek, 10–12 ráakasztott töltény és lőpor tokkal, majd ezarvaszagszemesből készített magyaros díszítésű lőpor tartók mutatják be a keresztény seregek akkor divatos municiótartását. Az egyik lőportartón jó magyar revet olvashatunk: „Koltár István csinálta, 1686, 29 oct.”

Kitömött levon teljes felszerelést mutatnak be, ezüsttel himzett, granátalma-motivumú takaróval, aranyozott kengyelékekkel, melyeknek külön becsét ad a mi számunkra, hogy a transzilvaniai híres ötvös művészeti hirdető: Hann Sebestyén sibini ötvösmester műve ez a kengyelépár. A dicsőséges seregek egyik zászlóján Nyitra megye címere, másik felén szépen himzett feszülettel és ezzel a körirattal: In hoc signo vincemus 1686. Egyik tárlóban súlyos buzoánnyok között két díszes paizsot láttunk, egyik préselt bőrrrel bevonva, arany és fekete virágdíszekkel, a másik ezüst és fehérselyemfonállal átvonva, hogy annál nehezebben legyen átfűthető. Ijj és ijj-tartó, tegez és egyszerű meg aranyozott-ezüst kengyelék vannak szintén

mutatóban. Az egyik ékes kézkománcos kengyelét Eszterházy Pál herceg adta kölcsön. Feltűnő a dusan aranyozott ezüst lemezekből készült vezérőv, melyet egy elesett janicsárról vettek le. Nemcsak fém és történelmi értékek, hanem amiatt is kiemelem, mert hármassal szíj-csattja emlékeztet a népvándorláskori ásatások s különösen a hun-csattok gyönyörű keleti díszítvényeire. Egyik janicsár-íjj mellett feltűnt egy gyönyörű kivitelű, selyemmel borított bőr-tegez.

Két hadi-vertetést is látunk a kiállításon. Az egyik sisakkal és egy nagy kerek paizssal együtt s az egész felszerelés vésett virágdíszrel,

A törökvilág emlékei a magyar népművészetben

A kiállítási terem nagy részét elfoglalja a kiállított két török sátor, melyeknek egyike a díszesebb, azé a fővezéré lehetett, aki a vár alatt, vagy a pesti oldalon táborozó török előcsapatokat vezette. 8 m. hosszú és 4 m. széles sátorvázson applikációval szebbnél-szebb virágdíszeket látunk indafonatok között, melynek különösen tulipános motívumai igazán döntő bizonyítékot adnak az irányban, hogy a törökös népekkel keveredett magyarság művészeti hagyományai mennyire változatlanul élnek manapság is, kivált az egyszerű magyar falusi népnél. Hiszen önkéntelen is azokat a debreceni, vagy bihori és calotai szürkediszeket és hőrrátéteket látom magam előtt, amelyek viráginda és levél-sor mellett pontosan ez a török-ílliom ékeskedik. A kisebb, 8 oszlatu török sátor piros vászonból készült, szintén színes vászondarabok applikációjával. Ezt a Batthyány–Straitmann hercegi múzeum, az előbbi pedig a Magyar Történelmi Múzeum őrzi, még pedig bámulatos gondnal, hogy ily romlatlanul és minden foszias nélkül! tanulmányozhatjuk egynegyed ezer év múltán ezeket is. A sátrak előtt stülusos a két török lófark (tug) másfél ember magasságban. Az egyiknek aranyozott fagómb ül a tetején, a másiknak pedig (amint közelről szemügyre vettem) nyelo színes lószőrrel bevonva, székely szőtte mintájához hasonló átfestéssel. A budai Bástya-sétányon levő hadimúzeum előtt egész sereg török ágyu látható, melyek közül a két nevezetesebbnek feliratát fényképen itt láthatjuk. Az egyiknek fordítása így hangzik: „Ahmed, az égi magasságu fénves porta keküdája 1095 (vagyis 1684. év), a másik felirat pedig „Mohamed khán a győztes.”

Felbecsülhetetlen okmányok a vár-ostrom idejéből

A felbecsülhetetlen értékű eredeti irat közt megható Avianói Márk kapucinus atyának 3 levele Lipót császárhoz, kivált az utolsó, 1686 szeptember 2-áról, melyben az előbbi leveleinél nyugtalanabb irással, az izgalom és fáradság hatása alatt jelenti az örömhírt, a várbevételt. XI. Ince eredeti brevije Lipót császárhoz szól, szintén a diadalhoz kíván szerencsét. A bécsi levéltár kincse az az 1685-i néhány irat, melyben a császár a külföldi fejedelmekkel köt egyezséget, pl. Frigyes választóval a 7000-nyit braunburgi csapatnak, János György szász fejedelmével a 4700 szász katonának, a svéd király lyal 1095 svédnek Buda alá küldése érdekében. Pest megye ülésének jegyzőkönyve, fakult, szakadozott lapjaival annak bizonyossága, hogy már 1684 őszén a megyegyűlést Pesten tarthatták, ezt az elővárt visszavették csapataink. Eredeti ostromrajz Brabanté, a katonai térképrajzolóé; az összes térkép közt legsikerültebb az u. n. gróf Rabatta-féle. Bécsben készült 1687-i „Plan de chateau de Bude”, melyen még a várbeli lakóházak (már amennyiben megmaradtak) szélessége, házszámazása is fel van tüntetve. Apaffy Mihály, az önálló Transzilván-fejedelemség részére

fekete lakkalapon aranyozva — nyilván valami főember viselte a felmentő seregben. A másik pedig az egykor dicsőséges, de az 1660 május 22-én Cluj és Fenes között török csatában elesett fejedelmünk, II. Rákóczi György ezüst sodrony inge, aranyozott ezüst csillagokkal teletűzdelve és ezüstkapoccsal, díszes nyakláncsal, melyből az ékkövek kitéredettek. Hasonló kegyeleti tárgy a Bécsből kölcsönzött Lotharingiai Károly-féle felszerelés: 1600 körül készült ezüst sisakja, melyet arabeszkok közt virágok és sasok díszítenek. A düsseldorfi puska (1860 jelzéssel) ezüstözött závarzatán magának a hercegnek mogyorónagságu feje van kiformálva. Bemutatják még a keresztény seregek fővezérének remekművű két pisztolyát is, továbbá azt a Starhemberg Rüdiger herceg, osztrák alkancellár tulajdonában levő 25 cm. magas aranyozott ereklyetartót, amelyben üveg alatt azt a török nyílhegyet látjuk, melyet a vitéz Starhemberg Guidó gróf vállából operáltak ki kb. 20 évvel a budai ostrom után. Érdekes szimbólum gyanánt a négy cm.-es ijjhegy előtt elefántcsont faragványok vannak: 3 kutya ugatja a megköltözött, térdrehullt turbános törököt.

Baló Mihállyal küldetett jelentést, így augusztus 4-ről érdekesen számol be a török erők hanyatlásáról, akárcsak a még mindig ingadozó fejedelmhez szept. 4-én írt a vár visszavételéről gr. Scherffenberg is. Ez időben volt a német fejedelmek birodalmi gyűlése, melynek salzburgi (kölcson) jegyzőkönyve örömműjongs között számol be Buda visszavételéről. Nagyjértékű Lotharingiai Károly eredeti naplókötete, melynek 809. lapja (az óriási könyv közepetáján) éppen a várbevétel napjára van feltűve, a tárlóban had gyönyörködhessen a magyar is, neccak a bécsi levéltár mélyén rejtőzzék...

Ottlik György naplója

Károly herceg naplója és egy számadáskönyv legendássá vált magyar vezérek, hős katonák nevét tartalmazza: Petneházy hadnagy, gr. Serényi, Benyovszky, Csáky stb. Egyik letelepedni vágyó német, Enczinger János magyar nemességet kap, mert az ágyuk és lőpor őrzése körül tanúsított hősséget; Ottlik György régi nemességű magyar katona pedig a cimerebe felvehet két lovas, török-magyar viaskodókat, így adományozza egyéb jutalmak mellé maga a császár ékes kutyabőrön. Ugyanez az Ottlik naplót vezetett korának minden nevezetességéről, saját harci szerepéről is, ezért állítják ki a Tudományos Akadémia kéziratárában őrzött eredeti napló-könyvét.

Az esztergomi érsek, Szécseny György levelében négy kórház alapítását jelenti be a megyetanácsnál, még pedig egyet Budavárban; másik iratában a budai és óbudai plébánosságot a jezsuitákra ruházza. Szép szokást örökölt meg néhány örökbefogadási okirat: az áttört török foglyok némelyikét magyar urak családjukba fogadják. Egy Anna Mária névre keresztelt török lányka ékes francia levélben kéri vissza az egykor anyja tulajdonában volt birtokokat Buda határában.

A török fürdők

Végül emlékezzünk meg egy olasz nagyúr figyelmességéről. Most, az emlékkönyvek alkalmából értesülvén erről a kiállításról, önként ajánlotta fel egy páratlan szépségű csapatképét, a XVII. századbeli ismeretlen olasz festő művét a híres milánói repülőgépgyáros, G. Caproni. Ezen a nagyméretű olajképen pompásan kivehetők a Rózsadombról védekező török előcsapatok és a még álló pesti várbástyák előtt kétségbeesetten harcoló janicsárok mögött a Vár aranyos tejeji palotát, a már akkor is valami erődítvényével a zöldellő Gellért-hegy stb. Ez a nagyzerű ostromkép a még egy hónapon át nyitva maradó kiállításnak egyik legértékesebb darabja, melynek értékét az az önkéntes szíves küldési mód emeli, amit Caproni commendatore kimutatott.

Pest-Budának törökkori építési emlékei közül a híres fürdőket már ismeri minden ideger utas, megcsodálja a Fő-utcán levő u. n. Királyfürdő és a Rudas, Császár és Rác-fürdők féltoldas kupoláit, a gőzfürdőkhez tartozó hatalmas 3–400 éves medencéket; az egykor Pálffy-téren állt török mecset vízfestményét (1780-ból) is kiállították a Fővárosi Múzeum egykorú egykorú anyag közt. Csodálattal nézzük a világerő műzalmánok időtálló alkotásait, ámde még csodásabb letűnésük az európai térképről, annak a Krisztusban hívő egyesült kultúrnépnek érdeme mely ugyan téholyult megfélekezéssel keresztény testvéreinek vérért is ontja, de igazában a Haladás, a nyugati Civilizáció és az örök, győzhetetlen Szellem hordozója és vértenger, könnyzapor, világháború árvák és özvegyek keeserve árán is kimunkálja az Egyház álmát és akaratának beteljesülését: legyen a világ kultúrnépe a krisztusi parancs példázója, egy akol és egy rásztor. — szemben az állati durvaság és erőszak pathmosi rémképeinek megtestesítőivel, a Vörös Cézarral...

Az év legszebb és legpompásabb könyve

MIRKO JELUSICH

CAESAR

(Regényes életrajz.)

Ara 175 lei és 15 lei portó

Kapható könyvosztályunknál

Emlékezés Titulescúra

Több, mint két hét telt el Románia nélkülözhetetlennek hitt külügyminiszterének váratlan és titokzatos bukása óta s még mindig nem szerezhett bizonyosságot a közvélemény a bukás igazi okai felől. Sőt olyan jól tájékozottak, mint Pamfil Seicariu, a „Curentul” igazgatója és Grigore Filipescu sem állották a napokban bevallani, hogy nem tudják, mi vezetett a szakmájában utólrétegetlennek gondolt államférfiu eltávolítására, aki Románia külpolitikai érdekeinek mai elképzelése szerint tényleg igen nagy szolgálatokat tett hazájának.

Bizonyos azonban, hogy sokkal hamarabb állott be teljes csendesség a Titulescu probléma körül, mint várni lehetett volna. A volt külügyminiszterhez közelálló „Universul”, amely a hallatlan millőzést követő napon teli torokkal szikozódott, harmadnapra teljesen elhallgatott. A többi fővárosi lapok sem aknázták ki különösebben ezt az éles bírdalokra annyira kındlközönnek tetsző alkalmat, hogy a román újságírás egész felkészültségével és támadó erejével tárgyalják a kérdést. Az ellenzéki lapok sem tettek ki magukért tulságosan a kormány és főleg a miniszterelnök támadásában; az ellenzéki lapok sem kovácsoltak tőkét az esetből, sőt maguk a pártvezérek is sokkal kevesebb szót vesztegettek az ügyről, mint várta volna az ember. Még Lupu volt az egyetlen, aki páratlan szenvedélyességével azon melegében — de világért sem pártját kötelezve, hanem csupán egyéni érzelmi-áradatainak zsílipjeit szakítva fel — védelmébe vette Titulescut és egy külföldi távirati ügynőség harsónójával kiáltotta világgá megütközését és megbotránkosását. De már Mihalache feltűnően hangfogóval beszélt és Madgearu szükségességnek találta, hogy cáfolja azt a sajtóértesülést, amely szerint ő Cap-Martinba készült Titulescuhoz.

Általában nem nagyon igyekezett hozzá senki sem. Pedig, ugy-e, azt hitte volna az ember, hogy a pártok vetélkedni fognak megnyerési maguknak a mellőzött lángészt, aki haragjában bizonyára tudna olyan kormánybuktató eszközöket felhasználni, amelyek egyuttal kedvezően eshetnek latba itthon, vagy a külföldön az illető párt javára is, ha Titulescu valamelyikhez csatlakozni mégis hajlandónak mutatkoznék.

Bukott ember volt Titulescu a politikai közvéleményben már tényleges eltávolítása előtt, vagy pedig bukásának közvetlen okai, körülményei s esetleg a megbuktató ítélet kimondója kötelezték a lapokat, az embereket, a pártokat mérsékletre, sőt teljes tartózkodásra?

Az események azt látszanak igazolni, hogy egyik feltevés sem áll távol a valótól.

Az utóbbi időben Titulescu csakugyan vesztett népszerűségéből. Bratianu György interpellációi, amelyek az Oroszország felé való tárt kapunyitás vádjával illették Titulescut, ha lényegében cáfolhatók voltak is, mégis megintgatták némileg a hitet a tömjénezett államférfiu föltétlenül helyes külpolitikai ösztönében, elgondolásaiban, akcióiban. Döbbenetes veszélyek közelségére figyelt fel a román közvélemény s a moszkva-prága-párizsi tengely körül való forgásba már-már belesodródó román külpolitikának megszemélyesítője egyre szélesebb körű aggodalmat keltett. A jobboldali pártok német orientáció-keresése is sok feltétlen hivatól fosztotta meg Titulescut.

Titulescu ekkor már annyira elvesztette önuralmát, lelki egyensúlyát, hogy halmozódni kezdtek összetűzései. A végén nem kisebb személyiség, mint Eden volt kénytelen feddő megjegyzést tenni modorára.

Ez a modor, el tudjuk képzelni, sok esetben lehetett kellemetlen azoknak, akik vele együtt dolgoztak. Minden ellenvéleményt hevesen letorkoló és legázoló magatartását lassanként nyilván unni kezdték azok, akik szintén érezték magukban némi hivatottságot arra, hogy Románia külpolitikájának irányításába beleszóljanak. Csak így lehet megmagyarázni azt a módot, ahogyan eltávolították. Sem Tatarescunak, sem még magasabb tényezőnek nem lett volna kellemes vitalkozni Titulescuvall arról, hogy útjában van-e az ő személye bizonyos külpolitikai irány megszabásának, vagy akár a régi csapásokon, de kevésbé határozott léptekkel való haladásnak.

Ebben az elgondolásban nagyon könnyű elképzelni személyi kegyvesztettséget is, amelynek összes indokai természetesen nem lehetnek ismeretesek, de amire elég példa van az utolsó évek politikai történetében.

Mindezek pedig nem rosszindulatu ütlegek a halott — vagy tetszhalott — oroszlan temén. Hiszen könnyen lehetséges, hogy magyar kisebbségi szempontból egyáltalában nem örvendő Titulescu távozsága. A volt külügyminiszter, aki nem szívesen tartotta hátát a külföldön román belpolitikai tulkapásokért, kilengésekért — s kicsiny, részben talán emiatti keményhangu hazatelefonálásai és táviratoztatásai okozták vesztét — igen, Titulescu gyakran emelt vétőt túlzottan türelmetlen kisebbségellenes akciók megállítása is. És nem egy magyar sérelem — egyházi vagyonelvétel stb. — véglegesítése odzódott el Titulescu külügyminiszteri közbelépésére. A mi románikus hajzmainkból folyik, hogy az ilyenekért hálával is tudjunk ráemlékezni.

Jávör Béla.

Példaképek

az életszentség útján:

Müller Lajos S. J.:

Benigna Consolata nővér élete; a híres misztikus lélek élete, naplója, magánnyilatkozásai, ájtatosságai, tanácsai. Ara 95 lei.

Csávossy Elemér S. J.:

Egy sir a Duna felett. Egy napjainkban elhunyt magyar vizitációs nővér élete, lelki fejlődése, sok követhető erénypéldája Ara 55 lei

Wagner:

Mai lányok életstílusa; szentéletű fiatal lányok nevelőhatású, érdekes életrajza. Ara: 60 lei.

Endrődy S. J.:

Jézus nyomában. P. Pignatelli S. J. a száműzött herceg életrajza, a jezsuitarend feloszlatása idejéből. Rendkívül érdekes és tanulságos. Ara: . . . 115 lei

Kapható: KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.

Aktuális orvosi könyv, mely mindenkit érdekel!

Mindenki réme az elhízás, amely nemcsak kellemetlen, de sokféle betegség előidézője. A helytelen, laikusok által ajánlott fogókurák csak egészségét veszélyeztetik. A legújabb orvosi tudomány alapján írta dr Lukács Pál szakorvos

Az elhízás és a soványító gyógyeljárások

című könyv

Ara 95 lei és portó.

Kivonat a gazdag tartalomjegyzékből: A normális emberi test. — A belső szekréció. — Az anyag- és energiaforgalom. — Az elhízás létrejötte. — Az elhízás külső formái. — Az elhízás okozta belső elváltozások. — A szív és a Az idegrendszer. — Az elhízás különleges tüneteseidények. — Tüdő. — Emésztőszervek. — pusai. — Miért hizunk? Miért fogyunk? — Az elhízás megelőzése. — Az elhízás gyógykezelése. — Táplálkozás. — A fogyás módjai. — A diétás fogyasztsási módszerek. — Ivókurák. — Fogyasztás izommunka által. — Vizgyógyászati eljárások, stb., stb.

Kapható a: MAGYAR LAPOK KÖNYVOSZTÁLYÁBAN Oradea, Strada Regel- Carol II. No. 5.

Külföldi, igen szép

szentképek

nagy választékban kaphatók könyvosztályunknál:

1. Fekete matt nyomással (Kis Szt. Teréz, Jézus Szive, Don Bosco) 100 drb. 150 Lei
2. Több színnyomatu Spötl és Renthaler kepek legfinomabb chromo papiron 100 drb. 150 ..
3. Gyönyörű szines vászonképek (Mária a gyermek Jézussal) 100 drb. 200 ..
4. Legfinomabb szines vászon képek aranymetszéssel 100 drb. 350 ..

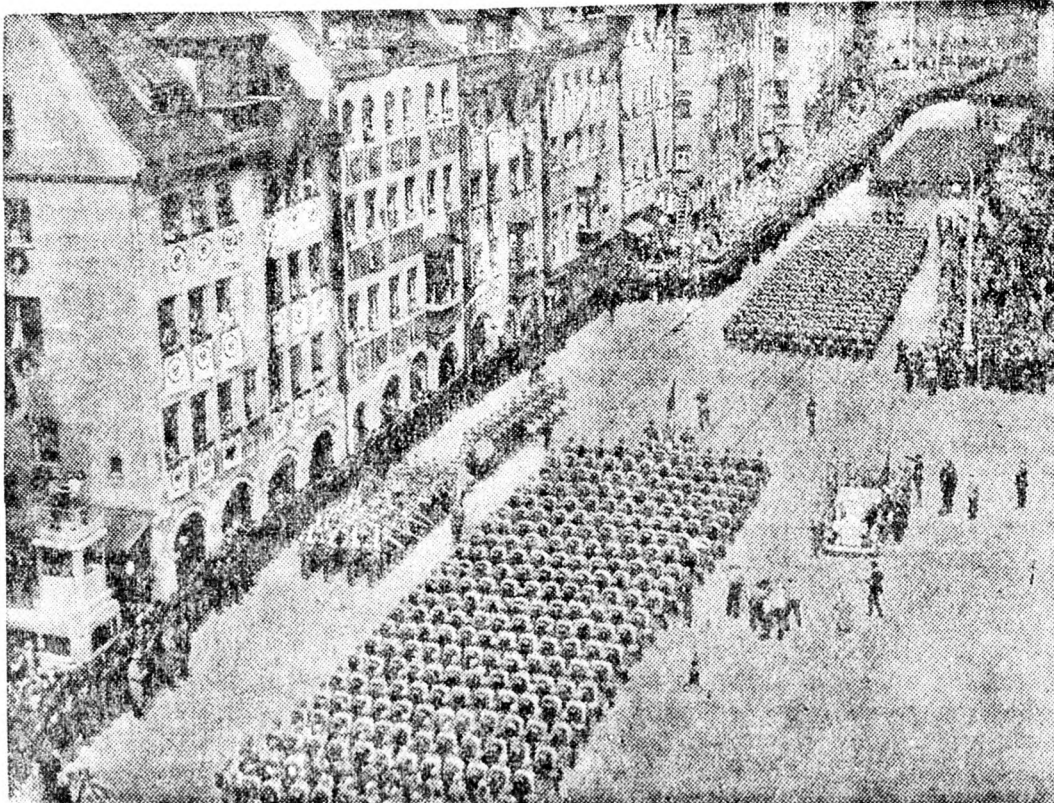
Ph. Bottome:

Az orvosok

című világhírű regénye a könyvpiac legnagyobb sikere.

Ara: 126 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Rohamosztatok, munkás- és egyéb osztagok diszfelvonulása Nürnbergben Képünkön a felvonuló osztagok zárt oszlopai láthatók. Jobbról a vezérkancellár gépkocsija áll.

EHRENBURG ÉS UNAMUNO

A világsajtónak az a bizonyos árnyalata, amely minden tekintetben igen közel áll Ilya Ehrenburghoz, a párizsban élő kommunista íróhoz, legutóbb is élénken felfigyelt Ehrenburgnak arra a nyílt levelére, amit az egyik párizsi lapban Miguel Unamunohoz intézett.

Unamuno a salamancai egyetem tanára és az élő spanyol irodalom legismertebb és legjellegzetesebb alakja. Költő. Nemzeti költő és humanista. Tiszta és becsületes szándékú művész, aki — mint nyílt levelében Ehrenburg is írta — maga is azt írta valahol, hogy: „Szóval és nem karddal teremtették meg őseink Spanyolországot...”. De lehet-e csodálkozni azon, hogy akkor, amidőn a tébollyal és örülléssel szemben már nem használ a szép szó és végpusztulás fenyegeti a keresztény Spanyolországot Unamuno, úgy is mint költő, úgy is mint fajtáját és nemzetét becsülő spanyol, le meri írni, hogy: „megundorodtam a kommunisták barbárságaitól” és vagyont — ötezer pesetát — befizeti a nemzeti csapatok céljaira? Nem, ezen egyáltalán nem lehet csodálkozni, — de az is természetes, hogy a kommunista Ehrenburg megdöbben és felháborodik rajta és nyílt levelében alaposan „megdorgálja” és „megleckézteti” Unamunot és kioktatja, mondván: „nem, az ön útja, nem a spanyol trók útja...”

Noshát, hogy mi a spanyol trók útja, azt nyilván jobban tudja Unamuno, mint Ehrenburg, akit hirtelenében nem is tudom, hogy miféle nációnak tiszteljek, ámbár az sincs kizárva, hogy véletlenül — spanyol... De nem is erről van tulajdonképpen szó. Unamuno, akit valaha büntetésbe vetettek bátor, megalkuvást nem ismerő elveiért, amiket mindenkor rendületlenül hirdetett, — s amit nyílt levelében Ehrenburg is kénytelen elismerni róla — bizonyára tudja, hogy mit cselekszik és nem szorúl védelemre!

Magánúgyről szeretnék beszélni Ehrenburg nyílt levelével kapcsolatban...

Igen, magánúgyról. Mert nem tudom, hogy más hogyan van vele, de én Ilya Ehrenburgnak, akármiről írjon, egyetlen szavát sem tudom elhinni és — bevallom őszintén — valahányszor írása akad a kezembe — amint legutóbb is az Unamunohoz intézett nyílt levél, amit mondom a sajtó egy része nagy igyekezettel magyarára is lefordított — mindig azzal az előítéllettel kezdem el olvasni, hogy: *lássuk már megint, miről hazudik Ehrenburg...* Innen van az, hogy nem tudom komolyan venni a világhírű író egyetlen mondatát sem, mert minden szavában hazugságot szimatolok... Az Unamunohoz intézett levélben például azt írja többek között Ehrenburg: „*Öt évvel ezelőtt jártam Sana-baria falucskában. Éhségtől legyűngült paraszto-kat láttam ott. Makkot eszik. Fakérget ettek... Az asszonyok éhségtől félholt gyermekeiket szorongattak karjaikba...*” En például ezeken az egyébként megdöbbenő és idegtépően meg-rázó sorokon, enyhén mosolyogtam... Nem szégyenlem bevallani: mosolyogtam, mert amint mondtam — egyetlen szavát sem tudom elhinni Ehrenburgnak... Még akkor sem talán, ha igazat írta...

Szélhámosabb és hazugabb íróval ugyanis még soha nem találkoztam az életemben!

Párizsba utaztában, 1934 tavaszán, városunkban kiszállott és körülnézett a híres Ehrenburg. Megérkezve azután a francia fővárosba, az „Europa” című folyóirat 1934 júliusi számában cikket írt az utazás impresszióiról, amelyben Oradeáról például, egyéb képtelenségek és sületlenségek között, szöszörint a következőket írta: „... A zsidók ebben a városban abból élnek, hogy nem létező petróleum kútak részvényeit adogatják el egymásnak... A fönkre-ment és edzett magyar mágnások, csak olaszó paharokat vadolnak már a horcsmában a föld-höz... A jómódú parasztlak eladják bérányai-kat az oradeai piacon és a pénzen földet vesz-nek... A szegény parasztlak hol tíz darab krumplit, hol meg három tojást árulnak a pia-con. A pénzen leginkább bocskört vesznek...”

Egyébként a parasztlak, akik a határon túlról, Magyarországról is bejárnak a piacra, azt mondják, hogy az oradeai vásárokon bibliai bö-ség van... Amerre jártam a városban minde-nütt oroszul beszéltek. Oradea fértilakosságának több mint a fele ugyanis két, sőt három évet is töltött hadifogolyként Oroszországban...”

... Hát ezt írta annakidején Ilyja Ehrenburg a mi városunkról, a francia folyóiratban. És azóta, nem tudom komolyan venni az írá-sait...

Mert aki ilyen lelkiismeretlenül, felelőtlen-ül és vakmerően hazudozik, azt tarthatják egyesek kitűnő regényírónak, de annyi bizo-nyos, hogy nagy hazug az eszemadta!

És hogy is van csak a Vojtina ars poetiká-jában: „*költő hazudj, de rajt ne fogjanak... mert van egy példa, hogy a sánta eb... a sánta költő még keservesebb!*...”

És egyebek között, már csak ezért sem tud-tam komolyan venni Ehrenburgnak az Una-munohoz intézett nyílt levelét!

BÉLTEKY LÁSZLÓ.

Minden aszpirin-tablettán rajta van a Bayer-kereszt! Tehát nem létezik aszpirin Bayer-kereszt nélkül!

Ganz Ábrahám

Írta: Belányi Imre

A nemrég lezajlott olimpiász izgalmas epi-zódjait kezdjük lassan elfelejteni. Elismerem, engem is magával ragadott az érdeklődés. Ni, most még a sakkolimpiázt is magyar ember nyerte! Ez már valami!

Egy kissé leohad az ember lelkesedése, ha megmondolja, hogy minden úszóbajnok előbb-utóbb szívbeteg lesz és a más fajta megerőlte-tés sem vezet jóra, ha az illető versenyző ideje-korán abba nem hagyja.

Ha tehát nem is osztom azok nézetét, akik az ilyen testi és szellemi versenyeken elért ered-ményeket teljesen lekicsinylik, mégis igazat kell adnom azoknak, akik olyan terekre hívják fel kartársaik figyelmét, amelyeken a versenyt jól megállva gyakorlati eredményeket lehet fel-mutatni. Sőt vannak olyan terei is a nemes versenynek, amelynek magasatos eredményei-ért egy egész életet érdemes áldozni.

Lelkes papjaink a templomok szószékeiről arra a szellemi olimpiászra hívják fel figyel-műnket, amelynek versenydíja az örök élet.

En szakmám mellett maradvá azokra a gazdag eredményekre akarok rámutatni, ame-lyekkel a világot a feltalálók nemes vetélke-dése előbbre vitte.

Tudom, hogy Oradeán és más városokban mindenki tudja Csík, Csák, Homonnai, Német és a többi versenyző nevét, de nem hiszem, hogy városunk százezer lakosa között ötven ember akadna, aki tudná, ki volt Ganz, Pushtás vagy a még élő Bláthy, Déri és Zípernóvszky

és hogy mit köszönhet nekik a művelt világ.

Feltalálók mai nap is akadnak szép szá-mal, hiszen a német szabadalmi hivatalhoz minden hónapban több ezer feltaláló nyújtja be kérvényét.

Azonban azok a szellemóriások, akik fő-kép a mult század közepén a világot előbbre vitték és az újkori feltalálók között óriási kü-lönbiséget lehet tapasztalni. Amíg amazok a technika új ágát nyitva meg, új munkaalkal-makat teremtettek meg a dolgozók szá-mára, addig az újabb feltalálók törekvése ke-vés kivétellel arra irányul, hogy meglévő gé-peken és berendezéseken oly tökéletesítést ér-jenek el, amely sok munkáskezet tesz fölösle-gessé.

Ganz Ábrahám azok közé a feltalálók közé tartozott, akik új munkaalkalmakat nyitottak meg. Vállalata eleinte csak néhány tucat, ké-sőbb néhány száz, ma pedig néhány ezer mun-kásnak, hivatalnoknak és mérnöknek ad ke-nyeret.

Hogy mikor született Ganz, azt nem tu-dom, életrajza nincs a kezembem, de annyit tu-dok, hogy budai műhelyét 1844-ben nyitotta meg, akkor 25—30 éves lehetett. Ő budai csa-ládból származott, birtokomban lévő arcképe az akkori divatnak megfelelően zsinóros atillában tüntette őt fel.

Budapesten a Margit-körút végleges ren-dezésekor ezelőtt három évvel bontották le azt a kis műhelyt alacsony, szinte a földbe süllyedt falaival és kúp alakú tetőjével, amely Ganz Ábrahám első működésének színtere volt. Ő ekkor már néhány éves öntömestri gyakorlat-tal rendelkezett és kis műhelyében is öntődét rendezett be.

Korát megelőzve észrevette és kihasználta a feles vasnak azt a tulajdonságát, hogy az gyorsan lehűtve kemény, lassan lehűtve azon-ban könnyen megmunkálhatóvá lesz.

Ganz Ábrahám először alkalmazta ezt az elvet és eljárást vasúti kerekek öntésére, ame-lyek külső részét fémművészetben, az u. n. kakil-lában hűtötte le gyorsan, míg a forma belsejét száraz agyagból készítette, ahol a vas lassan hűlt le. Így a külső kéreg kemény lett, hogy az mikor a síneken fut, ne kopjék, míg a belső rész, amelyet a tengelyre kell felerősíteni, lágy és jól megmunkálható lett.

Ganz ezt az eljárást szabadalmaztatta és a most már kissé megnagyobbított gyárában 1856—1857-ben kezdte meg a vasúti kerekek gyártását négy öntömesterral, 5—6 tanonccal

MEGJELENT

Alexandra Rachmanova

legújabb megkapóan
bajos könyve:

IRGALOM

Fordította:

Benedek Marcellné

Dante kiadás.

Ara 100 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál

és napszámmal és 3—4 könyvelési alkalmazzal.

Ezek között érdekes volt Gál ércműves mester szerepe, aki minden kakillát valami tinktúrával kent meg, hogy a kéregöntés jobban sikerüljön. Mikor 1896-ban a Ganz-gyár öntődjében voltam gyakornok, az ottani munkások babonásan emlegették, hogy Ganznak és ennek a Gálnak halála óta a kéregöntések ugyan jól sikerülnek, de mégsem olyan jól. Ők úgy mondták, hogy ez a két férfiú a tinktúra titkát magával vitte a sírba.

Ilyen babonák minden nagy feltaláló személyéhez fűződnek, hát még Ganz, Ábrahámhoz, aki személyesen törődött mindennel, délelőtt, délután végigjárta a műhelyeket s megrendelések, szállítások érdekében is ő maga utazgatott.

A gyárat pedig elhalmozták rendelésekkel. Első megrendelői az osztrák államvasutak voltak, azután jött a tiszavidéki vasút, a müncheni vasút, a lassan az egész Európa a budai Ganz-gyár megrendelője lett.

Ganz Ábrahám belátta, hogy egymagában ennek a nagy feladatnak már eleget tenni nem képes és kitérő éleslátásával 1859-ben munkatársakul szerződtette Eichleiter Antalt, majd később ennek kebelbarátját Mechwart Andrászt. Mindketlen fiatal, bajorországi gépészmérnökök voltak, tele munkakedvvel. Ezek vezetése mellett a Ganz-gyár elkezdett gyártani gőzgépeket és főképp a kéregöntésen nyert tapasztalatokat kiterjesztették a malomörlo hengerekre. Hogy ezek milyen tartósok voltak, legjobb bizonyítéka, hogy fiam ezelőtt két évvel Indiában lefényképezte magát egy ilyen Ganz-féle hengerek társaságában, amelyet mint a rajta levő évszám mutatja, 1864-ben szállított oda a Ganz-gyár. A henger még egész jó karban és a gép még használatban volt.

Ganz Ábrahám élete tragikusan végződött. Az 1867. évben a folytonos bővítések következtében igénybe vett hitelek a gyárat válságba sodorták. Ganz Ábrahám a túlfeszített munka következtében elfáradt agyával az ő szeretett vállalatát fizetésképtelenségét nem tudta elviselni. Megzavarodott elmével fölment egyik föbbemeletes ház felső emeletére s onnan az udvarra levetette magát.

Mai szemmel nézve erre semmi ok sem volt, de akkor az embereknek az üzleti becsületéről kényesebb fogalmuk volt, mint ma.

Azonban még az akkori felfogás szerint sem volt nagyobb baj, néhány könyvelési tévedés okozta a zavart.

Ganz Ábrahám halála után Eichleiter és Mechwart mérnökök igyekeztek az üzemet tovább vezetni, míg két évre rá a vállalat részvénytársasággá alakult. Az igazgatóság Mechwart Andrászt tette meg a gyár vezérigazgatójának, aki azt azzá a hatalmas világcéggé fejlesztette, amelynek ma is ismerjük.

Mechwart András érdemei elismerésül belicseki előnévvel nemességet kapott, halála után pedig Budán szobrot emeltek neki.

Ma persze a kakillaöntés szabadalma már rég lejárt. Ma már az egész világon mindenütt vasúti kereket, malomörlo hengert aszerint az eljárás szerint gyártják, ahogy azt 1856-ban Ganz Ábrahám az ő budai kis műhelyében készletelte.

Ganz Ábrahám nevét pedig elfelejtették. Csak a hatalmas világcég tartja fenn nevének emlékeztétét, amelyet még ma is úgy hívnak, ahogy azt Ganz Ábrahám 1857-ben elkeresztelt: Ganz és társa.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSURÓS EMILIA.

36. (229.) szám.

Beküldte: Vály Elemér

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
19			20									21					
22		25			24				25		26					27	
		28			29			30							31		
32	33		34					35		36							
37		38			39				40			41				42	
43		44		45							46			47	47a		
48	49							50		51			52				53
54						55			56								
57		58			59				60				61				
	62				63	64		65				66				67	
68	69		70	71				72				73			74		
75		76				77							78		79		
80										81							
82								85	84					85	86		87
88								89					90				91
				92		93						94	95				
96	97		98		99				100		101			102			
103				104		105			106	107			108				
109								110					111				

Beküldendő sorok: Vízsz. 1., 79., 89., 109. Függ. 1., 4., 7., 12. és 18.

Határidő: október 2.

Vízszintes sorok:

1 Gárdonyi regényének címe. 19 Írói műfaj (vissza). 20 Eteleka zenekar tagja. 21 Lesz-e termék? 22 Hó-görgeteg. 24 Nagyon öreg. 25 Tuss. 27 Ekezetten kötőszó. 28 A pap teszi + vissza névelő + parasztos kérdőszó. 30 Hajós + s. 32 Óra betűi vegyessen. 34 ÜO + „sarzsi”. 36 Ipari-kerülő leány + lekvár. 37 Első három betű idegen számnév + rangfokozat. 39 Családfő + latin isten. 41 Övé mássalhangzó nélkül. 42 Tagadószo. 43 Igekötő. 46 Kar + a bölcs mozgása + s. 47 Mutató-szó. 48 A küldetés, (a hitelesítés) + L. 50 „Tehát” eszperantóul. 51 A kohinor ceruza egyik minőség jele. 52 A Göngy-súly (főlöszeges ékezzettel). 54 A párduccal és a nyullal van közmondásban. 55 „Enyém” idegen nyelven. 56 1 óra 40 perckor a nagymutató... van. 57 E-vel evőszék. 58 M + vizsgáló. 60 Európai főváros. 61 A-val gyümölcszárító. 62 Csonthéjas gyümölcs. 63 Amerikai Egyesült Államok. 65 Sem tegnap, sem holnap. 66 „A”-val fohász. 67 Vissza: ének. 68 „Nincs” ellentéte. 70 14 napja létezik. 74 Állóvíz + vissza adakozik. 75 Keresztül présel. 77 Kohn, mikor valamire azt mondja, hogy: „az is van olyan, mint a másik!” 79 Gárdonyi regényének címe. 80 Hányveti (I = E). 81 Kapa fogója. 82 Elefántjáról híres sziget + „okkupáció”. 88 Dohányból készül. 89 Óriási folyó. 90 Birka + Aradi mássalhangzó nélkül. 92 Férfinév. 94 Az arany finomságát jelzi + gyermeke. 96 Balkezes. 99 Nem szakértő (i = u.) 101 A-val angol íz. 102

„ÓDI” betűi keverve + BJ. 103 Csunya jellemű ember. 105 GKK. 106 Fohász + névelő + állami jövedék + orosz folyó. 109 „I”-vel magyar író. 110 Gárdonyi színműve. 111 Gárdonyi regénye.

Függőleges sorok:

1 Gárdonyi elbeszélése. 2 Nem ide. 3 Van ilyen alma is. 4 Gárdonyi elbeszélése. 5 Kereskedelmi alkalmazott. 6 Feltételes kötőszó. 7 Gárdonyi regényének címe. 8 Magos fa (G = E.) 9 Megye. 10 Vissza 365 nap. 11 Lassan táplálkozik (N = T.) 12 Gárdonyi regénye. 13 Eteleka nem gyöngye. 14 „RESEND” betűi vegyessen. 15 „ERENY” betűi vegyessen. 16 Határozószo. 17 „N”-el aki rossz, utóleri. 18 Gárdonyi elbeszélése. 23 Idegen névelő. 26 „U”-val férfinév. 29 Mezei munkás. 31 Vissza: előd. 33 Latinul: könyörög-jünk! 35 Tó 38 A. V. + tánc. 40 Gyümölcs. 45 Vissza: Határrag. 46 Hangszer. 47 Leánynév + S. 47-a Lobogók. 49 Vissza a 79. vízszintes fele. 52 Vissza: becézett leánynév. 53 Nem rólam + B. 56 Idegen újdonság + szép, csábító, rokonszenves. (V-vel.) 59. Csúf. 60 E-vel gyönyörű. 62 DNN + német leánynév + magyar folyócska. 64 Fordítva: idegen nyereg. 69 Első három betű „a”-val, szülő + mutatószó. 71 Önkéntes száműzetésbe vonul (E = g). 72 (A = E.) Kapásnövény (Törökbuza). 73 Szerszámnak a fogója. 74 Tiszteletbeli. 76 Vissza: „ész”-szal nagy szerepe van ma a gyárakban és háboruban. 78 Alűr. 83 E. + Kikötőváros (a Vöröstenger mellett.) 84 Dupla mássalhangzó. 85 Özön, felesleges ékezzettel. 86 Pékség. 87 65 vízsz. + szeszestital. 91 Vissza Román mi + Erdőben van. 93 Nem kicsi. 95 A vízsz. 85. névelővel. 97 Vissza: kereskedelmi cikk. 98 „Nóta” betűi vegyessen. 100 Kis folyó. 104 Egyforma magánhangzók. 107 „A”-val a sav és az eb teszi. 108 A 84. fordítottja.

A 34. számú keresztrejtvényünk helyes megnevezése: (Beküldte: Páll V. Géza).

Vízsz. 1. „Még a valódi kulccsal sem talállok egy fityinget sem!” 44. Maróti, 95. Gyimesi vadvirág.

Függőleges 1. „Mert a hajam tizenöt évvel idősebb, mint a szakállam!” 9. + vízsz. 25. „Ime, ez az egyetlen komoly érv, amelyet ellenfeleim közbevethetnek!” Függ. 25. + 19. „Mert ahol félség beszél, az éneknek is hallgatnia kell ottan.”

A megfejtők névsorát és a sorsolás eredményét a jövő vasárnapi rovatunkban fogjuk közölni.

UTUNK

A lelki élet havi folyóirata

Szerkeszti: Dr Czapik Gyula :: Korda R. T. Budapest kiadása.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Ara egész évre portóval együtt: 175 Leu.

Kérjen mutatványszámot könyvosztályunktól.

A kispolgár vergődése a Népfrent Franciaországában

Egy újságíró riportja a mai Párizsból

Párizsból jelentik: A harmadik birodalom mai zárt, feszés, kötelességtudástól sugárzó világa után valóságilag groteszkül hatnak a külföldre azok a képek, amelyek a népfrent Franciaországában fogadják. Abba a hanyag hájba és könnyedségbe, amely ezt a nagy országot mindig jellemezte, úgy látszik, pár hét óta új elemek költöztek bele. Már a piros tábornoki lampaszos, szétnyitott bluzu, hátravetett sapkájú vámdörök külsején is van valami, ami minket az 1918-as napok katonáira emlékeztet. Mintha nem is hivatali kötelességből lépnének be a kezükben tartott görbe dróttal. Megkotorják egy kicsit az ölések alját, de csak úgy tessék-lássék. Az eredmény persze a mi fülkénkben csak egy rozsdás cipőgombol és néhány piszkos papír, amit fölényel hagynak ott.

Az amienszi katedrális tövében

Az amienszi katedrális tövében, a füstös falak árnyékában, százával tanyázik a rongyos utcanép, politizálnak a templomjárda szélén üldögélve. Elhasznált, piszkos kártyákkal vívnak hangos kártyacsatákat. Nem nagyon emlékeztet ez arra a forradalmi sokaságra, amelyet a Marsellaisét ábrázoló szimbolikus képeken látunk, mégis szinte szemünkkel látjuk, hogyan züllik szét lassan ebben a gondtalan világban minden.

— Franciaországban alig van munkanélküli — magyarázza kísérlőm. Mégis bent a katedrálisban még a mise szertartása alatt is mezitlábba, rongyos csavargóalakok tolokodnak utánam és szinte erőszakkal követelik a pénzadományt, a háboruban meglőtt kezüket vagy vállukat mutatva. Csak úgy tudom lerázni őket, hogy angolnak adom ki magam, angolul szitkozodom, ez az egyetlen mód arra a mai Franciaországban, hogy a követelő és tolkodó koldusokat távolthassa az idegen.

Egy nyájas, békebeli cukrászda terraszára emlékeztető kis vendéglőben ebédelve, csodálkozva nézzük el azt a változatos, burzsoá menüt, amit a sztrájkoló munkások körülöttem elfogyasztanak. Előétel hal, sült, salátával, sajt és minden menühöz vagy egy félliter sör, vagy háromdeci bor. Mindez hat frankba került és az ismert kis tányérokon olyan utólréhetetlen francia hájjal szervírozzák, hogy már azért is külön öröm hozzáülni az ilyen ebédhez. Két másik kis francia városban ugyanezek az élmények ismétlődnek a következő két napon és meglepő közben, hogy seholsem látunk francia katonatisztet uniformisban. A legénységi állományu hazai vagy gyarmati katonák színes uniformisait ott feltűnik még, de a tiszték, úgy látezik, mindenütt civilben járnak a Népfrent országában. Ellentétben Németországgal, mintha itt egyenruhahírtózat volna. Nem emeli a tiszt becsét a díszes uniformis. De a különböző jobboldali ligák egyenruháinak és jelvényeinek sincsen nyoma sehol. Mintha nem is volna a Tűzkereszt a világon, csak újságokból tudunk róla.

Kellemetlen vendéglátás legelőkelőbb párizsi zsinagógájában

Zsidókérdés? Erről olyan formában, mint Németországban, egyelőre még szó sincs Franciaországban. De valami érik a levegőben. A Quartier Latin jobboldali érzésű lakói a szokott francia elevenséggel tárgyalják több helyen is előttem azt az érdekes esetet, amikor a Párizs egyik legelőkelőbb zsinagógájához tartozó hitközség elnöke, az itteni Rotschild-család egyik legelőkelőbb tagja, meghívta De la Roque ezredesét, a Tűzkereszt elnökét és vezérkarát a zsidó hősök emlékünnepeére. A párizsi zsidók egy jórésze hevesen tiltakozott emiatt. Lapokban szóltak fel az ellen, hogy a zsidóság ennyire kiálljon az átkos jobboldali reakció mellett, mikor a Tűzkereszt algiri csoportja nyílt antiszemita agitációt folytat és résztvesz az algiri antiszemita tün-

etésekben. De Rotschild és különösen a zsinagóga rabbija továbbra is lelkesen kitartottak az előkelő jobboldali vendégek meghívása mellett. De la Roque-ék meg is jelentek a zsinagógában nagy díszsel, végighallgatták a rabbi szárnyaló beszédét a francia zsidóság nemzeti érzéséről. Amint azonban kifelé indultak, a hátsó padso-rokban felharsant egy hang:

— Eljen Blum! Eljen a Blum-kormány!

Száz és száz hang vette át ezt a hangos demonstrációt De la Roque-ék ellen. Bizony, sem a zsinagóga előjáróságának, sem De la Roque ezredes vezérkarának nem lehetett valami kellemes egy ilyen nyíltan szitkozódó tömegben átmenni.

Tiszta bolsevik mősor a párizsi kismozikban

Egyik este, a Rue de Toullier-en egy kis moziba betévedve tiszta orosz mősor pereg le előttünk, csupa a szovjet műhelyében készült, félig-meddig az új orosz világrand propagandájának készült képek. Először tudományos ismeretterjesztő címen egy kulturfilm, a szovjet csecsemő-gondozóiról. Mintha a száznegyvenmillió orosz

birodalomban, szemüveges, fehérköpenyes orvosok és gyönyörűen kiöltözött, a modern higiénia minden varázsától sugárzó madámok fürdetnék laboratoriumi tisztaságu szanatoriumokban az ujszülötteket... Utána egy katonai parádé félelmetes dübörgése. Valamelyik Moszkvát látogató francia generális tiszteletére rendezett parádé. A tribünön Vorosilov hadügyi népbiztos és Stalin állnak a fehérszakállas, cvikkeres francia tábornok mellett, aki kedélyesen integet az elvonuló szovjet-haderőnek, félelmetesen kuszó óriástankok, motoros égrenéző légelhárító ágyuk, régi kozák oszlopokra emlékeztető lovasság és az eget ljesztő madárrajonként ellepő bombavető repülőik végtelen felvonulásának... A közönség egykedvűen cigarettázva figyeli Párizs és Moszkva újkeletű házasságának e félelmetes dokumentumát... Végül egy különös szovjetzsidó film jelenetét következnek a vásznon, a cári idők orosz gettóinak szenvedéseiről és ébredéséről. Furcsa keveréke a cárizmus és a különböző vallásos könyörtelen kigunyolásának. Egy hóhéarcu cári tiszt és egy a zsidó elnyomatásban hőssé vált orosz zsidó katonaszökevény a film főszereplői. Természetes, hogy az előttünk felvonuló gettót aztán a kommunista forradalom szabadítja fel az elnyomásból és az üldözésből. A párizsiaknak nem oly ismerős mindez, mint nekünk, kis-é megértetlenül áll bár az egész komplexummal szemben, hiszen benne nem ébreszt olyan rémes emlékeket. Mégjobban megzavarja őket a szovjetművészetre annyira jellemző groteszk és tört befejezés egy érthetetlen orosz dallal, amely a francia gondolkodás szerint semmire nem ad választ. Ugy kellett kihirdetni a közönségnek, hogy vége van a filmnek, mert azt hitték, még folytatódik.

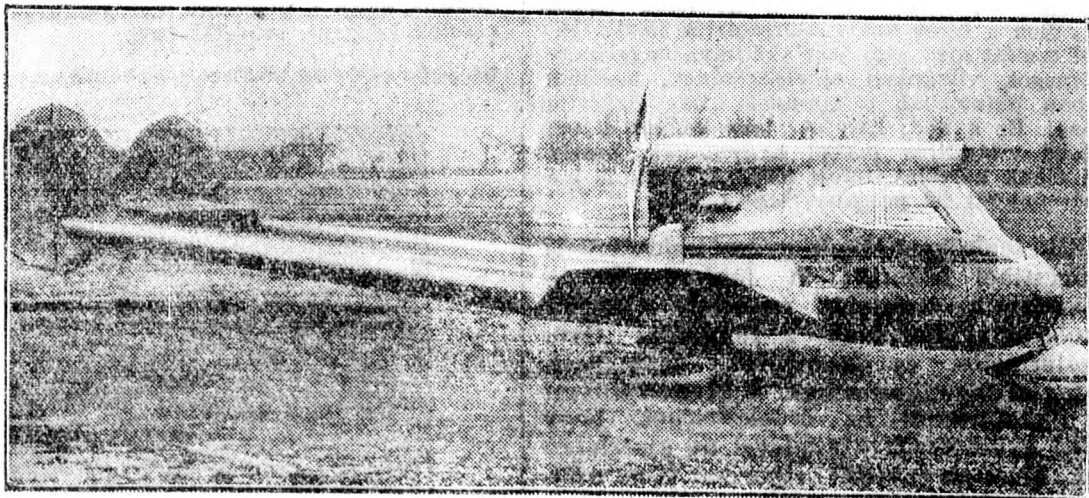
A kispolgár ébredése

Hogy ennek az ezer zúgól leleskedő tervszerű szovjetpropagandának mennyi a hatása, azt így elsőre nagyon nehezen tudná megállapítani a külföldi. Egyet azonban egy-két napi párizsi tartózkodás után tisztán láthat az ember. Hat napon át étkeztem egyik kis Quartier Latin-i, kínai vendéglő tőszomszédságában, a Julien című barátságos kis vendéglőben. A tulajdonos kedélyes vállveregetéssel fogadott, de ezt az ősi lebrhatatlan párizsi kedélyt mindég legyűrte néhány percre a komolyság, valahányszor az utca felé kített menüablákon a Repas szó mellé régen odafestett 5.50 francia frankos árat kellett ragszania. Hiszen a hat nap alatt kétszer emelkedett az ebéd ára: 5.50 frankról összesen 7 frankra ugrott fel. Minden ilyen leragasztás után, mint valami színházi jelenetben öszszedugták a vendégek fejüket és megfigyeitem, másról nem beszéltek, csak az árak hirtelen emelkedéséről, az adókról, a frank közelgő katasztrófájának veszélyéről. Százszor is elmondották egymás között, milyen haragosan intette a Blum-kormány pénzügyminisztere a francia polgárt, ne dugja harisnyába millióit. A francia lélek legelfogulatlanabb ismerői is azt mondják, az a francia kispolgár és kistökés, aki eddig a francia államélet alapját képezte, nem sokáig fog az eseményekkel szemben ilyen passzív és lát-

szólag nemtörődöm magatartást tanusítani. A ház tulajdonosa, amelyben én laktam, munkásból lett kis szénkereskedő is napról-napra panaszkodik nekem, hogy most történik meg először a nagy francia forradalom óta, hogy a francia kistökés nyakára terheket raknak, hogy a francia kistökést olyan komoly áldozatokra készítik, amelyeket sokáig nem bírhat el. És ha figyelembe vesszük, hogy magának a francia munkáságnak egy nagy hányada is előbb-utóbb ilyen kistökéssé válik, ha figyelembe vesszük azt, hogy ennek a társadalomnak a zöme és lényege az ilyen tipikus kistökés lelkület, amelyet az eddigi francia kormányok és az eddig legnagyobb francia párt, a radikális párt mindég és minden körülmények között megvédett, akkor értjük csak meg igazán, milyen fordulatot jelent ennek a társadalomnak az életében a Népfrent nevében uralkodó új kormány, amelynek tempóját már nem is a szociáldemokrácia, de a kommunista konkurrencia diktálja.

— A francia kispolgár ma még látszólag közömbösen nézi az eseményeket — mondják utontfélen — de lélekben már nagyon nyugtalan és ez a nyugtalanág, meglátják, néhány hónapon belül cselekvésre, nagy, éles reakcióra vezet!

O. L.

Új rendszerű amerikai repülőgép,

mely felszerelésénél és különleges építésénél fogva — szakértők állítása szerint — repülés közben az elérhető legnagyobb biztonságot nyújtja.

KÖZGAZDASÁG

Hogyan osztják fel a negyedik évnegyedre szóló behozatali kvótát?

Bucurestiből jelentik: A legfőbb kontingentálási bizottság az utolsó évnegyedre szóló behozatali kvóták felosztásának módjaival foglalkozik. Az előző évnegyed legnagyobb sérelme az volt, hogy a behozatali hányadokat különböző országok között osztották fel.

A bizottság maga is átlátta, hogy ez a rendszer igen hátrányos a behozatali vállalatokra. Evégből elhatározta, hogy az olyan importőrök számára, akik többféle cikket rendszerint importálnak, lehetőleg ugyanabból az országból engedélyezik. Ugyanazon vámtarifa tételszáma alá

tartozó árucikket pedig mindig csak ugyanazon országból lehet majd behozni. Minthogy azonban a legfőbb kontingentálási bizottságnak nem áll módjában minden importőrrel külön tárgyalni, azt ajánlja az importőröknek, hogy szakmák szerint alakítsanak csoportokat és e csoportok delegátusai tárgyalják le a kontingensek felosztásának kérdéseit.

A bizottság a középértékek miatti panaszokat is orvosolni kívánja. A negyedik évnegyed kvótáinak felosztása a most említett elvek szerint fog megtörténni.

Hat leijel akarták a hús kilóját megdrágítani

Mikor az elnöklő alpolgármester maga is húsiparos

Timișoara. Saját tud. A hentesek és mészárosok — amint jelentették — már régebben azt kívánták, hogy a város emelje fel a maximális árakat. A kérelmet már az ármaximáló bizottság elvetette azzal, hogy az élőállatok a legutóbbi húsár-megállapítás óta nem emelkedtek tíz százalékkal. A húsiparosok azonban kérelmüket megújították s az ármaximáló bizottság most már a húsáraknak az egész vonalon való felemelését javasolta. Az egyes kategóriákban két, sőt három lejes emelést indítványozott a bizottság, a sertéskaraj árát pedig különként hat lejel kívánta felemeltetni.

A városi időközi bizottság most foglalkozott ezzel az ügyvel s az ármaximáló bizottság előterjesztését elvetette. Kimondotta, hogy az élőállat-árakról új információt szerez be és kívánta, hogy az ármaximáló bizottságban — úgy mint

annakelőtte — Catalina alpolgármester elnöklőjön. Ugyanis a bizottság legutóbbi ülésén — Catalina távol lévén — történetesen Olariu Péter alpolgármester elnöklött, aki foglalkozására nézve — hentesmester.

A húsiparosok arra utalnak, hogy a sertések ára igen megdrágult, azonkívül sertéshány tápasztható. Nincs árú, mivel Timișoarára a sertésvész miatt tilos a behozatal. A város ezzel szemben azt az álláspontot képviseli, hogy a levágásra szánt sertés behozatala meg van engedve s így a hentesek most vidéken maguk szerzik be a szükségletet, valószínűen a helybéli piaci árakon alul s kérelmük nem indokolt. A döntés azoktól az adatoktól függ, amiket a város az újonnan való informálódás alkalmával az élőállat-árakra vonatkozólag beszerez.

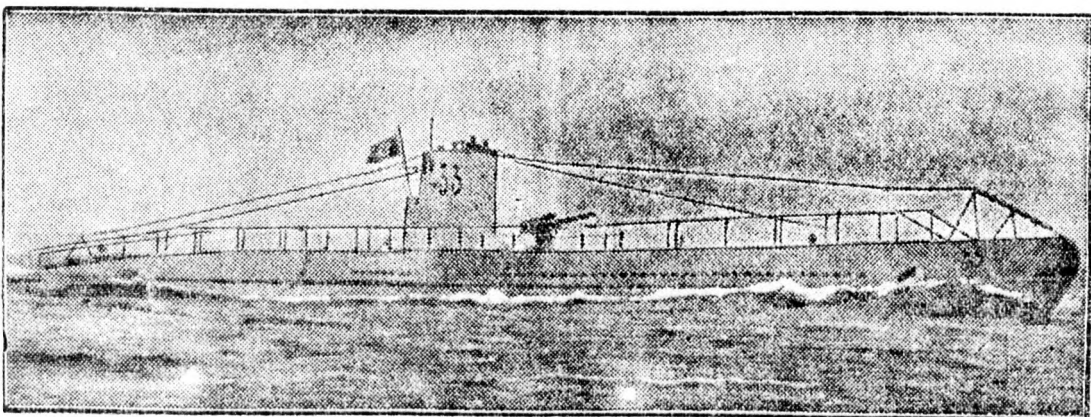
Külföldi utasok valutakészletének fokozott ellenőrzése. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Bank az utóbbi időben több ízben panasszal fordult a pénzügyminisztériumhoz, rámutatva arra, hogy egyes vámhivatalok nem vezetik be az országba érkező külföldi utasok utleveleibe a magukkal hozott valutákat és devizákat, ami által egyrészt az utasoknak okoznak kellemetlenséget távozásukkor, másrészt a jegybank sem gyakorolhatja a devizatörvény által előírt ellenőrzést. A pénzügyminisztérium e panaszok hatására alatt újból felhívta a vámhivatalokat arra, hogy a devizatörvényről szóló utasításokat minden, az országba jövő külföldi utasnak adják át, ugyanakkor pedig pontosan vezessék be utleveleikbe a magukkal hozott devizákat és valutákat.

A spanyol forradalom és a makói hagyma. Budapestről jelentik: A spanyol forradalom hadszínterévé mostmár azok a területek váltak, amelyeken a híres hagymatermesztés folyik. Pár héttel ezelőtt még nem volt akadály a nagy hagymatermesztés világpiaci elhelyezésének, újabb azonban eldugultak a spanyol hagymakivitel forrásai. Ez a hadi helyzet igen kedvez a nem kevésbé világhíres makói hagymának, amely iránt élénk kereslet indult meg. Az árak is mértéktelenségig fél pengővel emelkedtek.

Kik foglalkozhatnak gyümölcskivitellel? Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium legújabb rendelete szerint gyümölcskivitellel csak a Romániai Gyümölcsstermelők és Exportőrök Egyesületének tagjai foglalkozhatnak. A kiviteli intézet arra figyelmezteti az érdekeltséget, hogy éretlen gyümölcsök kivitellével ne kísérletezzenek, mert az egyfelől szigorúan tilos, másfelől pedig káros is, minthogy az ilyen szállítmányokat a külföldi megrendelő feltétlenül visszautasítja.

A vegyeskereskedők az eladott lisztmennyiségről nem kötelesek regisztrert vezetni. Bucurestiből jelentik: Az ilfovi kereskedelmi és iparkamara közbenjárására Negura szövetségi miniszter kijelentette, hogy legközelebbi rendeletet bocsát ki, amely szerint a vegyeskereskedőknek a jövőben csak a vásárolt lisztmennyiséget kell feltüntetniük, hogy ily módon ellenőrizhető legyen a malmok és a lisztnagykereskedők nyilvántartása. A kis tételekben eladott mennyiségről azonban a jövőben nem kell nyilvántartást vezetniük. Megígérte egyben a miniszter azt is, hogy a buzaértékesítő hivatal a szükséges regisztrerteket teljesen díjmentesen bocsátja majd a nagykereskedők rendelkezésére.

Állami támogatás a jugoszláv mezőgazdasági szervezeteknek. Belgrádból jelentik: A miniszterközti gazdasági és pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén elhatározta, hogy kezességet vállal 20 millió dinár hitelért, amelyet a Privilegizált Agrárbank nyújt a jugoszláv mezőgazdasági szervezetek központi szövetségének.

A német haditengerészet új 500 tonnás búvárhajója

Készült a Szent László-nyomda Rt. körtorgógépén, Oradea, Strada Regele Carol II. No. 5.

Apechidetések

Adós-vétel

Eladó
12-13 éves fiúnak téli- és tavaszi kabát, Gojdu egyenruha sapkával és pulóver. — Mártonffy, Oradea, Str. Densușianu 25. szám.

Egy jó karban levő
asztali takaréktűzhely eladó. Oradea, Strada Take Ionescu No. 4.

Egy méhcsalád
és országos méretű kaptárak eladók olcsón. Strada Cloșca 1. Oradea.

MAGAS
árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot bármilyen mennyiségben, HERBST ékszerész Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 3.

Jókarban
levő ócska ablakok eladók. Dallos, Str. C. Negruzzi 34. Oradea.

Egy ebédli kredenc
és egyéb butorok eladók. Oradea, Str. Moldova 18. szám.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5.

Lakás

Két szoba,
fürdőszoba, terraszból álló modern lakás kiadó. Oradea, Str. Roșiorilor 13. szám.

Kiadó
3 szobás modern utcai balkonos lakás. Oradea, Str. Tache Ionescu 15. szám.

Egy szoba, konyhás
lakások kiadók. Oradea, Str. Codrilor 11.

Kiadó
3 szobás lakás. Oradea, Str. Nicolae Zsiga 48.

Kiadó
egy utcai szoba, kis szobával, konyhával és mellékhelyiségekkel — október 1-től vagy azonnal is. Oradea, Strada Vilson 25.

4, esetleg 3 szobás
komfortos utcai lakás november 1-re kiadó. Oradea, Str. Sztaroveszky No. 7.

Különféle

Keresek
jó forgalmu bodeját vagy vendéglőt bérbe. Cim: Oradea, Str. Leaganului 12. szám.

Szombaton
a déli órában elveszett egy barna lakkmanzsettás kesztyű a Miron Cristea-utcában. A becsületes megtaláló adja le Str. Moldova 16. alá, ahol illő jutalomba részesül.

Figyelem!
Tarján speciális órajavitó szaküzlete, Oradea, Bdul Reg. Ferdinand 8. Papp drögériával szemben.

2 növendék leánykát
teljes ellátásra felvevünk. Ugyanott szobanővények eladók. Str. Ciordas 50. Oradea.

Élsőrendű
jó házikoszt kihordásra olcsón kapható. Oradea, Str. Ion Ciordas 48.

2 szobás
udvari lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Ugyanott tavaszi- és téli kabát eladó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 6.

Oktatás

Német nyelvi és gyorsírási tanfolyamok
A bécsi Neulandschule módszerével október hónapban magántanítást kezdek a német nyelvből és gyorsírásból. Kezdek és haladók részére külön tanfolyam a nyelvtan, a mondattan és társalgás elsajátítására és gyakorlására. Külön tanfolyam a német levelező gyorsírására is Gasbelsberger-rendszerének alapján, könnyű és gyors módszerrel. További felvilágosítást ad Paál Annus Oradea, Parcul Carmen Sylva 16.

Alkalmazás

Jobb,
tisztességes lányt felfogad magános urinó. Oradea, Reg. Ferd. 69. I. 5.

Fiatal leány
házmunkára bejárónéknak felvétetik. Oradea, Str. Tichindeal 18-a sz. Lázár Józsefnél.